OFFICINÆ.

PHARMACOPOEORVM, SEV ANTIDOTARII

LIBER PRIMVS;

De medicamentis alterantibus ac præparantibus, in octo sectiones distinctus & per

PETRVM VFFENBACHIVM

Reip. Mœnofrancofurtensis Archiatrum multorum & vtilissimorum medicamentorum descriptionibus locupletatus, quarum sectio prior selectos tantum syrupos, & vsu longo probatos describit.

PRÆFATIO.

QVAM sit in tradendis disciplinis necessaria methodus, cuique vel mediocriter erudito notum est; Certa namque ratio docendi, discendiq; sine methodo nulla: hac duce quæuis artes firmius stabiliuntur, optabilius earum theoremata leguntur, facilius discuntur. Ex multis vero, qui Antidotaria scripserunt, vix duos reperies, qui eandem methodum sequantur in disponenda serie medicamentorum compositorum. Nicolaus quidã Præpositus aliis male præponitur, qui ad alius Nicolai Alexandrini, à quo, quæ sua vocat [*Ioan. Agricol. Ammonius, & M. Tatius Alpin.*] excerpsisse dicitur, imitationem, alphabeticum ordinem secutus est, primumque de medicamentis egit, quæ in principio dictionis habent literam A. Secundo de his, quæ incipiunt à litera B. Et sic de reliquis. Hocque pacto promiscue de Antidotis, aceto scylliticо & Amylo locutus. Inter recentiores Syluius, Fernelius, & Ioubertus, rectum ordinẽ seruandum, certis legibus firmare, & optima serie disponere ten-

Nic. Præpositus à Nic. Alexand. medicamenta transcripsit.

re tentarunt; In multis tamen multum à se inuicem dissentiunt, nec quem vnus sequitur ordinem, alii probare videntur. Is autem maxime probandus, quem medendi ratio præscribit. Series enim verborum & præceptionum docet, & quasi loquendo demonstrat.

Hanc doctrinæ methodum hac in Officina tradimus, in qua cum ad omnium morborum expugnationem, omnia medicamenta, tanquam in locupletissimo penu contineantur, ea non confuse descripsimus, sed quæ intus sumuntur, Officinæ parte prima, quæ extrinsecus adhibentur, altera congessimus. Prior autem pars in tres libros distribuitur, quorum primus de medicamentis alterantibus & præparantibus agit: Secundus, de purgantibus: Tertius, de Cardiacis, seu roborantibus. Singuli denuo in multas sectiones distinguuntur; vt & sectiones adhuc in capita plurima. In priore autem agitur de Syrupis, atque primum de his, quæ ex primis & vernis floribus parantur; Cuiusmodi est Syrupus Violatus, Syrupus de Tussilagine, & de floribus Persicorum.

CAP. I.

Syrupus Violatus.

℞. *Florum violar. recent. ac mundatorũ* ℔. *ij. Macerentur horis octo in* ℔. *v. aquæ tepidæ in vase vitreo stricti oris, & operculato: Postea colentur: Eidem aquæ calfactæ tantundem violarum horis adhuc octo maceretur, & percoletur, idque quinquies iteretur. Tum sumantur colaturæ clarificatæ, & sacchari partes æquales, & fiat Syrupus perfecte coctus.*

COMMENTARIVS.

Syrupum natura sola nullum vnquam confecit, sed ex arte mixtionem, coctionem, & consistentiam suam habet; Qui tamen ex solis violis, aqua, & saccharo conficitur, simplex dicitur, ad discrimen magis compositi, qui præter hæc, semina *citoniorum, malluarum, tuiubus. sebesten,* & *aquam cucurbitæ* recipit, cuius author primus Mesue perhibetur, sed nullibi, quod sciam, sic confectus reperitur. Simplex vero in omnibus Pharmacopoliis inuenitur, sed non vbique, æque simplex paratus. Aliquando enim è violarum succo & saccharo tantum, aliquando ex illis bis, ter, vel etiam pluries infusis & expressis conficitur. Multi siquidẽ nouas violas septies infundunt & macerant alii octies, & nonnulli nouies; Sed Fernelius inutilem putat toties iteratam infusionem. *Frustra*, inquit, *syrupo violaceo conficiendo violarum maceratio-nem nouies renouant, cum tertia aut quarta infusione nihilo inefficaciter fit futurus syrupus.* Meliorem tamen existimo, qui ex pluribus infusionibus conficitur.

Compositus.

Nonnulli succum ex violis expressũ, alii conseruam syrupo coctione iam incrassato adiiciũt, vt magis violaceus reddatur. Alii malunt ex puro violarũ succo & saccharo albissimo parare; quidam sacharum coquunt ad electuarii consistentiam, quod postea decoquunt in syrupi crassitudinem supradicto violarum infuso, aut succo expresso.

Discrimen vero constituunt multi inter violatũ & violaceũ; vt violatus dicatur syrupus ille, qui ex floribus mũdatis conficitur; violaceus qui ex integris, & non mundatis, hicq; minus quidem violatus

Syrupi violati & violacei differentia.

latus est, sed magis solutiuus; Pars enim herbacea qualitatem habet emollientem perinde ac folia. Sunt, qui tantum sachari libras quatuor ad infusionis, aut succi libras quinque adiiciunt, & coquunt in syrupum, sicque Lutetiæ parari solet.

Qualitates. Syrupus violatus bilis acrimoniam frangit, calorem viscerum temperat, ventrem leniendo ac molliendo subducit, & vitiis thoracis confert. Præcipuo autem auxilio est pectoris, & lateris inflammationibus, & asperæ arteriæ scabritiei; & in febrium æstu, biliosis & acutis morbis, præcordiorum ardoribus, & siti sedandæ commendatur.

CAP. II.

Syrupus de Tussilagine.

℞. Tussilaginis recentis m. vj.
Capilli veneris veri m. ij.
Hyssopi m. j.
Glycyrrhizæ rasæ ℥. ij.
Coquantur in ℔. iiij. aquæ pluuiæ vel fontis, ad quartæ partis consumptionē. Decoctio coletur & clarificetur; Cui adde sacchari albissimi ℔. iij. fiat Syrupus perfecte coctus.

COMMENTARIVS.

Syrupus hic à Tussilagine tanquam à basi nomen habet, cuius quantitas cæteris maior est. Illius author cum incertus sit, varie præparari solet. Verum optimā nunc descriptionem exhibemus, per quā simplicia quatuor præscripta in aquæ tātū libris quatuor incoquēda statuimus, quia longiorē coctionem non sustinent.

Qui primo vere syrupum hunc conficiunt, flores solummodo *Tussilaginis* assumunt: qui æstate, partes æquales foliorum viridium & florum siccorum adiiciunt. Sunt, qui æstate media ex solo foliorum succo depurato & sacharo parare solent. Optime quoque fit ex solo florum decocto & sacharo, diciturque *Syrupus de Tussilagine simplex*, & aliquando *Syrupus florum Tussilaginis*, seu *vngulæ caballinæ*, ad differentiam superioris magis compositi, qui præter cætera *capillum veneris verum* admittit, cuius penuria substituendum *polytrichum* statuo.

Syrupus de Tussilagine simplex.

Syrupus de Tussilagine tussi confert, *Facultates.* Orthopnœæ, asthmati, tracheæ arteriæ, aspredini, sputo coquendo, mouendo, & expectorando. Debet vero senim assumi lambendo instar eclegmatis, vt diutius hæreat œsophago, & aliquid deerret interlingendum, per asperæ arteriæ amplitudinem.

CAP. III.

Syrupus florum Persicorum.

℞. Florum Persicorum recentium ℔. j. Macerentur in ℔. iij. aquæ tepidæ horas xij. Deinde bulliant parum, & exprimantur. Tum par florū quantitas infundatur, & exprimatur; idque quater, aut quinquies iteretur, vel etiam sexies, si florum suppetat vbertas. Postremæ colaturæ ad ℔. iij. adde sacchari ℔. ij. ß. fiat Syrupus, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Syrupus vel ex fructibus, vel ex floribus Persicorum conficitur. Qui ex fructibus, raro est in vsu, etiam teste *Christophoro Georgio*, commentatore in Mesuem, & primo tantū vere paratur, vt ille incipiente Autumno, antequam scilicet Persica absolute maturuerint. Tria vero syrupum hunc ex paucioribus infusionibus conficī, vt quatuor, aut quinque tantum suadent, florum nēpe iactura, penuria, & amaritudo Iactura quidē, quæ arte quapiam reparari nequit; Euulsis enim floribus, noui eodem anno minime renascuntur, & arbor infrugifera manet. Penuria, quia non nisi sata viret, nec in culta dat poma colono, vt violæ & reliquæ plantæ agrestes. Amaritudo, quę eo molestius toleratur, quo pluribus iteratis infusionibus conficitur.

Cur hic Syrupus non conficiatur ex pluribus infusionibus.

Facultates. Syrupus è florib. Persicorum paratus vim habet aquas, & bilem ducendi, vermes enecandi & infarctu mesenterium liberandi. Non solum enim meatus diducit, sed humores incidit, & educit.

CAP. IV.

Syrupus de Lupulo.

℞. Succi depurati Lupuli ℔. iiij.
Succi fumariæ depurati ℔. ij.
Sachari albissimi ℔. vj.
Coquantur simul ex arte, & fiat Syrupus.

COMMENTARIVS.

Non est omnibus vna syrupi huius descriptio: alii enim ex solo succo lupuli & sacharo conficiunt, Mesuei consilio fulti, qui *capite de volubili*, sic præscripsisse videtur: Alii fumariæ succum adiiciunt, quorum iudicio lubentius assentior. Sic enim vires nanciscitur præstantiores, sed non statim primo Vere aut hyemis fine, cum scilicet lupuli germina erumpere incipiunt, parandus est, sed expectanda paulo calidior cœli constitutio, quæ tenellam fumariam exhibeat, cuius succus desideratur, alioquin parãdus simplicior ex solo lupuli succo depurato, & sacharo ad legitimam coctis spissitudinem.

Quo tempore hic syrupus parãdus.

Qualitates. Syrupus de lupulo præcordiorum æstus contemperat, humores frigidos & crassos attenuat, calidos ducit per alvum, & ictero, hydropi atque morbis omnib. ab obstructione natis conducit.

CAP. V.

Syrupus rosarum pallidarum.

℞. Rosarum pallidarum recentium ℔. vj.
Infunde horis octo, in vase vitreo stricti oris, cum aquæ tepidæ ℔. xv. Deinde colentur. Tum par quantitas aliarum rosarum recentium in aquæ calefactæ pari quantitate maceretur, & rursus coletur: idque iteretur nouies. Nona ac postrema infusioni colatæ addatur æquum sachari pondus, & fiat Syrupus secundum artem.

COMMENTARIVS.

Nonnulli minorem sachari quantitatem adiiciunt, & diutius coquũt, vt crassescat; tuncque magis purgatorius est, sed minus palato gratus. Multi Mesuei consilium secuti, infusionem primam, vel etiam bis iteratam seruant, vase stricti oris, ac rite operculato exceptam, superfuso oleo, & quadraginta dies insolatam. *Mucharum rosarum* vocant, vt *mucharum violarum*, earundem infusarum nec expressarum macerationem. *Mucharum rosarum.*

Ne quis autem nostri nos immemores putet, qui hoc *libro*, de medicamentis tantum alterantibus & præparantibus agere polliciti sumus, nunc vero ipsis adiungimus syrupum rosarum pallidarum vere purgatorium; Dicimus, nos omnes syrupos vsitatiores eadem serie & ordine, quem temporis conditio præbet, describere, non omissis, aut ad alium locum remissis purgantibus, qui re vera pauci sunt; Et qui inter eos purgãt, id adeo præstant ignaue, vt verius præparatorii dicantur. Proinde non æquum visum est, eosdem, vt & bechicos, ab alterantibus separare.

Qualitates. Syrupus rosarum pallidarum inter hydragoga medicamenta & alterantia numeratur; Humores enim calidiores contemperat, & serosos educit, non modo à regione prima corporis, sed partibus remotioribus, si maiori quantitate sumatur. Recens paratus vim habet purgandi maiorem, vetus imbecilliorem, daturque tuto pueris & senibus.

CAP. VI.

Syrupus de Hispidula, seu æluropo, vulgo de pede Cati.

℞. Summitatum floridarum & recent. æluropi ℔. j.

Infunde

Infunde per noctem, aut diem integram in aquæ calentis ℔.v. aut sufficienti quantitate: deinde bul. lente igne. In colatura ad ℔.iiij. adde sachari ℔.iij. coquantur ex arte in syrupum.

COMMENTARIVS.

A paucis annis syrupum hunc in vsum venisse certum est; Recentiores enim inuenerunt, & experientia multa audaciores facti comprobarunt, primusque omnium Lutetiæ parauit Ioannes Gonerius Pharmacopœus insignis, & materiæ medicamentariæ peritissimus, qui, vbi plantam, ex qua conficitur, ex agro Turonēsi & Andegauensi aduectam conspexit, eā in Parisiensi, ac vicino quæritans, inuenit copiosam, qua singulis annis suum conficit syrupum, alia aliunde non mutuata. Varie autem solet appellari, videlicet, *hispidula, gnaphaliū, pilosella, cotonaria, aluropus* seu *pes cati*, & à quibusdam, sed improprie, *lagopus*, seu *pes leporis*, qui trifolii quædam species perhibetur.

Accidit autem syrupum hunc multifariam præparari, quod nullus adhuc typis excudendum commiserit: Alii enim tantum plantæ summitates, aut solam lanuginem in aqua macerant, alii floscules & folia, quibus libenter assentior: Sic enim vim magis astringentem possidet, & sistendis fluxionibus conuenientiorē: Alii decocto parando adiiciunt *glycyrrhizam, iuiubas, passulas, hordeum*, & alia bechica; Sed vsitatior est descriptio, quā exhibemus, cui si *libra dimidia sachari rosacei* permisceatur, aut eius par & penidiorum pondus, qualitatem assequetur magis bechicam & cardiacam, & saporem gratiorem.

Præparandi modus ita facilis est, vt minime egeat alia dilucidatione, quam quæ ex illius descriptione est conspicua satis. Si planta non nisi sicca habeatur, eius quātitas minor, aquę maior ponatur.

Vis huius syrupi agnoscitur eximia ad multos pulmonis affectus, nam cum *aluropus*, seu *hispidula* planta sit vulneraria, & astrictoriæ facultatis, non modo vulnera curat, & vlcera impedit, sed alia multa illorum vitia sanat. Maxime vero his conuenit, quibus à capite, ac aliis partibus fit fluxio in thoracem, & quibus pulmones pituitoso humore multo infarciuntur Humoris enim irruentis impetum cohibet, fluxum coquit, partem affectam roborat, & expectorationem mouet. *Qualitates.*

CAP. VII.

Syrupus de papauere, simplex. Des. Mes.

℞. Capitum papauer. albi & nigri magnitudine mediocrium, ac recentium an. ℥.lx. hoc est, ℥.vij, & ß. Macerentur per diem naturalem in aqua pluuia ℔.iiij, donec tabescant. In colatura ad ℔.j.ß. adde sachari & penidiorum an. ℥.vj. seu ℔.ß. Coquantur in consistentiam syrupi.

COMMENTARIVS.

Syrupus hic à Mesue dicitur simplex, ad alterius magis compositi discrimen, cuius confectionem ingrediuntur multa lenientia, vt semina *lactucæ, malua, citoniorum, iuiubæ, capillus Veneris & glycyrrhiza*; quibus si fuerit opus, in rem præsentem consulit Fernelius, vt syrupo simplici addatur violaceus, aut iuiubinus. Monet etiam, vt minus adiiciatur *papaueris nigri*, quod eius non sit tutus vsus, albi vero quantitas augeatur: cui assentitur Ioubertus contra Rondeletium; vultque vt nigri papaueris quadraginta tantum dragmæ, albi octoginta ponantur, vt amborum requisita quātitas habeatur, sed proportione diuersa.

Vulgus autem Pharmacopœorum hunc syrupum *Diacodium* nuncupat, sed imperite, cum Diacodium inter opiatas reponatur, vt videbimus suo loco: alterius tamē defectum ac vicem alterum facile

cile supplet cum somnus tantum est conciliandus.

Tamdiu autem consilio Galeni *cap.2. lib.7.comp.med.sec. loc.* capita papauerum post macerationem coquenda, vt non tertia, aut quarta, aut aliqua talis pars aquæ fiat reliqua, verum vbi primum in totum flaccida facta fuerint & marcida, ait Galenus: Nam cum succum ipsorum exprimere volumus, hoc vix assequimur, nisi ipsis flaccidis ac marcidis factis. Superuacaneum igitur coquere diutius. Aqua vero pluuia seligitur, qua deficiente, fontana quoque optima est, modo limpida, insipida, & omnis qualitatis expers. Ob eam rem, quæ per tubos plumbeos deriuatur, relinquenda, quod limus in ea contineatur; vnde qui aquæ eiusmodi fæcem combibunt, dysenterici euadunt, ex Galeno. Lutetiæ tamen similium aquarum vsus frequens est, nec insalubris.

Diacodium veterum.

Diacodium autem veterum vt Critonis, Heræ, Damocratis, Sorani, & Galeni, cum forma opiatæ paretur, multumque displiceat; sacharum enim non recipit, sed alia multa insuauia, & forsan inutilia, nunc minime paratur: cuius loco nunc prostat in officinis Syrupus ex decocto capitum papauerum & sacharo confectus, qui improprie à multis practicis *Diacodium* vocitatur.

Diacodium exoleuit.

Vires.

Syrupus de papauere laudatur ad cõciliandum somnum, bilioſi humoris contemperationem & tussim mitigandam. Penidiorum accessu, vim habet magis bechicam, ac lenientem. Penidia vocant Arabes *Alphenicum* ob albedinem. Est enim confectio albissima ex sacharo in decoctione hordei tam diu cocto, donec consistentiam ductilem acquirat, vt possit manibus trahi, duci, & varie in pastillos, vel bacillos intortos more chordarum effingi.

Penidia. Alphenicũ.

CAP. VIII.

Syrupus papaueris Erratici.

℞. Infusionis florum papaueris erratici bis aut ter iteratæ ℔. ij. sachari albissimi ℔. j. ß. sachari rosati ℥. iiij. fiat syrupus perfecte coctus, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Non desunt, qui pluribus infusionibus syrupum hunc parari debere contendunt, sed bina aut trina ad summum sufficit: In soporiferis enim medicamẽtis vitium intensa qualitas non expetitur. Adde, quod pluries iterata infusio syrupum colore & sapore reddit magis ingratum. Eadem vero proportio florũ ad aquam in hoc syrupo solet asseruari, atque in rosaceo.

Cur in hoc syrupo non requiratur multiplex infusio.

De syrupo autem papaueris rhœadis antiquorum nemo locutus est, sed recentiores hunc adinuenerunt aduersus pleuritidem, cuius principio valde conuenit. Qualitatem enim habet astringẽtem, roborantem, bechicam & hypnoticam, impeditque, ne humor è capite ad thoracem defluat. Quod vt facilius præstet, portio *sachari rosati* communis adiicitur. Tuto datur ab ℥. ß. ad ℥. j. ß. & validioribus ad ℥. ij. Maxime vero incipienti, aut non multum progressæ pleuritidi, ne noua fluxio suboriatur, vel saltem vt prior sistatur.

Qualitates.

CAP. IX.

Syrupus de Nymphea.

℞. Florum Nymphea albiss. ℔. ij. Infunde horis sex aut septem in aqua calida ℔. iij. Deinde bulliant parum. Colatura denuo adde parem florum recentium quantitatem, & par fiat maceratio & expressio. Idque ter repetatur. Colatura clarificata addatur æquum sachari pondus, & fiat syrupus secundum artem.

Com-

COMMENTARIVS.

Multi ex infusione vnica tantum syrupum hunc conficiunt, sed efficacior est, qui ex ea ter repetita paratur. Debet autem florum pars virescens ac herbacea, nec non flana reiici, & albissima tantum retineri. Dicitur hic syrupus *simplex* ad differentiam alterius magis compositi, descriptione Francisci Pedemontani, qui raro habetur in vsu, quoniam simplex paratu facilior sit nec vires habet imbecilliores. Adde, quod compositionis descriptio à multis improbatur, à quibusdam immutatur, ab aliis simpliciū, quibus constat, quantitas augetur, ab aliis imminuitur. Parandi ratio ex formula descriptionis satis nota.

Quænam florum partes ad hunc syrupum eligendæ.

Facultates.

Syrupus de Nymphea insigniter refrigerat, Veneris insomnia cohibet, semen immodice fluens retinet, somnum conciliat, viscerum æstus mitigat, sitim temperat, & febrium ardores compescit.

CAP. X.

Syrupus capillorum Veneris, communis.

℞. Capilli Veneris veri,
Adianti communis,
polytrichi,
ceterah,
saluiæ vitæ an. m j.
glycyrrhizæ rasæ & contusæ ℥ ij.
Infūde duodecim horis in aquæ calidæ quantitate sufficienti: dein bulliāt semel atq; iterum. Colaturæ clarificatæ ad ℔. v. adde sachari albiss. ℔. iiij fiat Syrupus.

COMMENTARIVS.

Huius syrupi tradita descriptio vsitatissima est, cui *iuiubas* nonnulli adiiciunt, alii *passulas* & *glycyrrhizam*. Sed nihil ex istis arridet Fernelio, existimanti, horum permistione syrupum magis ignauum reddi ac imbecilliorem. Vtiliter tamen addi potest *glycyrrhiza*, quæ præter dulcedinem qualitates habet capillaribus affines. Nonnulli tamen eam relinquunt, quod syrupum magis flauum reddat; verum pluris æstimanda qualitas ac virtus, quam color. Vnde Parisienses Pharmacopœi syrupum hunc accurate iuxta simplicium definitorum quantitatem & legitimum apparatum conficiunt, viribus medicatis eximium. Qui secus faciunt, paruam capillarium quantitatem permiscentes, & leuiter tantum macerantes, syrupum quidem perlucidum, sed vt colore, sic virtute aqueum parant, quem ægrotis exhibentes, & eos suo voto, & Medicos scopo defraudant. Parabitur ergo iuxta formulam descriptam, omnium optimam & apparatu facillimam.

Qualitates.

Præparantium syruporum hic omnium maxime est à vario & multiplici vsu commendatus. Ad partium enim quarumcunque, & præcipue thoracis, iecoris, lienis, renum, vteri quosuis affectus oppugnandos, & ad humores tenuandos & præparandos vtilissimus. Bilem namque temperat & concoquit, pituitam incidit, succum melancholicum ad expurgationem faciliorem reddit, & longo vsu sæpe ipse eosdem humores per aluum blande subducit, expectorationem quoque mouet, & humores bronchiis pulmonum cōtentos incidit & coquit, & per anacatharsim educit.

CAP. XI.

Syrupus capilli Veneris Monspeliensis.

℞. capilli Veneris veri recent. & parum incisi m. ij.
Infunde duodecim horas, vel diem integrum, in aqua calida sufficienti quantitate: deinde bulliant parum. Colaturæ clarificatæ ad ℔. v. adde sachari ℔. iiij fiat Syrupus, vt decet, coctus.

COMMENTARIVS.

Syrupus hic in ciuitate Monspeliensi,

à qua cognomen, vsitatissimus est, frequentissimus, & compositione simplicissimus, vt qui tantum fiat ex leui decocto solius *adianti veri* clarificato, & *sacharo* in consistentiam syrupi cocto.

Sic enim & colore, & sapore gratissimus est. Gratiam vero maiorem adhuc palato conciliat, qui simul *aquam rosaceam* admittit, quæ ab aulicis Pharmacopœis interdum aducitur, vt astutia, quam scientia magis principum & magnatum gratiam aucupentur, & in illorum crumenas digitos subtilius iniiciant.

Vires. Vires habet ei, qui capillares omnes & glycyrrhizam excipit, affines, sed imbecilliores: Segnius enim humores incidit, attenuat, & meatus aperit. Omnium imbecillime, cui *aqua rosata* miscetur, cuius scilicet facultas subastrictoria incidenti & attenuanti reluctatur.

CAP. XII.

Syrupus de quinque radicibus.

℞ *Radicum asparagi,*
apii,
fœniculi,
petroselini,
rusci, an. ℥.iiij.
Coquãtur in aqua sufficienti quãtitate. In colatura ad ℔.iiij. adde sachari tantundem, fiat Syrupus, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Radices primum à sordibus mundantur; dein abluuntur, in frusta secantur, à meditullio nerueo purgantur, contunduntur & coquuntur. Debet autem multorum iudicio, coctio fieri in libris octo aquæ tamdiu coctæ, vt quinque tantum superfint; quibus colatis & clarificatis, sachari libræ quatuor adiiciuntur. Quem parandi modum, & aquæ ad sacharum proportionem magis probo.

Nec desunt, qui acetum addant, vt eius vim incidentem augeant, sed vsus tempore dilui potest in decocto idoneo, vel attenuante, vel magis, aut minus aperiẽte pro vario Mediciscopo.

Paratur à quibusdam syrupus ex duabus tantum radicibus, *petroselini* nempe & *fœniculi*: Sed cum inefficacior sit, & reliquæ tres radices facile possint haberi, præstiterit cum quinque radicibus parare, nec opus erit alterum, qui duas tantum radices excipit, habere. Si quis tamen curiositatis, quam necessitatis magis studiosus, hunc quoque habere voluerit, conficiat ex radicum *petroselini & fœniculi an. ℥.iiij. coctis in aqua sufficienti quãtitate. Et colatura ad ℔.ij. addatur sachari par pondus, aut paulo minus, & fiat syrupus secundum artem.* *Syrupus de duabus radicibus.*

Qualitates. Syrupus de quinque radicibus humores crassos & glutinosos attenuat, incidit, meatus diducit, obstructiones tollit, vrinas pellit, menses mouet, arenulas eiicit, fœdis virginum coloribus & ictero prodest.

CAP. XIII.

Syrupus de Althea, Des. Fernelij.

℞. *Radicis althea ℥.ij.*
cicerum rubrorum ℥.j.
radicum graminis,
asparagi,
glycyrrhizæ rasæ,
passularum mundatar. an. ℥ß.
comarum althea,
malua,
helxines,
pimpinellæ,
plantaginis,
adianti vtriusque an. m.j.
Sem. quatuor frigidor. maior. & minor. an. ʒ iij.
Coquantur in ℔ vj. aqua, dum quatuor supersint, & cum ℔.iij.ß. sachari, fiat syrup.

COMMENTARIVS.

Plurimum Lutetiæ syrupi de althea celebratur vsus, cum propter vires eius eximias, tum authoris dignitatem, cui posterior ætas ideo gratias referre debet, quod medicam artem mirum in modum

dum illustrarit. Præter autem medicamenta multa, quibus Pharmacopœorum tabernas locupletauit, syrupum habemus de althea, Therapeuticis omnibus Medicis vsitatissimum: Ad cuius præparationem, radices primum purgatæ & lotæ diu concoquendæ, præter *glycyrrhizam*, quæ longiore coctione amarescit: dein herbæ; postea semina. Coctio vero facienda in aqua ad eius partis tantum tertiæ dissipationem; longior enim viscidiorem decoctionem efficit. Simplicia autem, quibus constat, omnia in *libro primo materiæ medicæ* dilucidè explicantur.

Glycyrrhiza cur non diu coquenda.

Laudatur syrupus de althea ad crassam, lentamque pituitam clementer expurgandam, obstructiones tollendas, saburram renum impellendam, & ardorem vrinæ demulcendum.

CAP. XIV.

Syrupus de cichorio compositus Rheo.

D. Nic. Florent.

℞. Radicum,
asparagorum,
apii,
fœniculi, } *an. ℥. ij.*
hordei integri
cichorii erratici,
intybi latifolii, seu endiuiæ sativæ,
intybi angustifolii, seu scariolæ, } *an. m. ij.*
taraxaconis
cicerbitæ,
lactucæ vtrinsque,
hepaticæ,
fumariæ, } *an. m. j.*
lupuli
capilli Veneris veri,
adianti communis,
polytrichi,
ceterachi, } *an. ʒ. vj.*
glycyrrhizæ rasæ,
alkekengi,
seminis cuscutæ.

Coquantur in aquæ ℔ xij. aut quantitate sufficienti ad tertiæ partis cõsumptionem. In colatura clarificata dilue sachari optimi ℔. vj. coquantur in syrupum. Cui perfecte, aut paulo plus cocto, adde ad singulas ℔. Rhabarbari ℥ ß. & nardi Indicæ ℈. iiij. fiat syrupus.

COMMENTARIVS.

Nicolaus Præpositus, quem tanquam ducem Pharmacopœorum turba sequitur, quantitatem *rhabarbari* præscriptam octuplicat, & pro quaque libra syrupi ponit vncias quatuor *Rhei*, adeo, vt in quaque vncia syrupi sint dragmę duę *rhabarbari*; hoque modo tenetur paratus Lutetiæ in omnibus officinis, vt in rem præsentem, absque mora possit exhiberi. Nonnulli solum quadruplicant, alii triplicant. Displicet tamen multis, vt Fernelio & Iouberto tanta *Rhei* quantitas, vt quæ nullius sit vtilitatis, sed dispendii plurimi, putantque *vtilius esse rhabarbarum* vtendi tempore, in decocto conueniente infundere, & syrupo permiscere, quod vis eius purgatoria coctione & asseruatione vanescat, vel plurimum imminuatur. Prudenter tamen faciunt, qui ex octuplicato *rheo* parant, qui sane vires alias habet, licet imbecilliores, atque simplex, cuire exigente, noua adiicitur *rhei* expressio.

Facultates.

Syrupus è *cichorio* compositus *rhabarbaro* allioticus est, roboratiuus & purgatiuus: Præcordiorum namque æstum contemperat, bilis acrimoniam demulcet, venas aperit, obstructiones aufert, hepar roborat, stomachum & primam corporis regionem blande purgat, humores calidos educit, nec non pituitosos, si largius sumatur, cõuenitque morbis omnibus biliosis, atque omni ætati, sexui & tempori: tutoq; dari potest infanti bimo, atque etiam iuniori.

Syrupus de cichorio simplex.

Qui paratur sine *rheo*, vocatur simplex, licet prædicta simplicia recipiat omnia, præter *rhabarbarum & spicam Indicam.*

Paratur tamen alius multo simplicior

ex solo *cichorii succo depurato*, & *sacharo*, ad legitimam coctis spissitudinem.

Vires. Vterque valet æstuantibus stomacho & iecore, febricitantibus & viscerum incendio, & obstructione laborantibus.

CAP. XV.

Syrupus de Endiuia, simplex.

℞. *Succi Endiuiæ depurati & clarificati* ℔. *viij.*
Sachari albissimi ℔. *v. misce, & ex arte coque in consistentiam Syrupi.*

COMMENTARIVS.

Quidam ex sylueſtris cichorii succo & sacharo syrupum hunc conficiunt, vt *supra* notatum est: Alii ex *intybo*, seu ex *endiuia* malunt parare, quod magis refrigeret, & minorem amarorem præ se ferat, alioquin ambo vitibus pares.

Cum autem intybus, seu intybum genus sit ad omnes satiui cichorii differentias, *endiuiam* nempe & *scariolam*, syrupus ex alterutrius succo paratus, sine discrimine, *syrupus de endiuia, vel intybo simplex* dici potest. Sunt & qui latiore significato syrupum de *cichorio simplicem* nominant. Tanta siquidem est inter cichoracea & intubacea non solum idea, sed virium affinitas, vt alia pro aliis sæpius vsurpentur, manifesto vix errore.

Vires. Est vero syrupus è succo endiuiæ paratus, ad iecoris æstus mitigandos accommodatissimus, vt etiam ad febrium ardores extinguendos, & bilem obtundendam efficacissimus.

CAP. XVI.

Syrupus de fumaria, simplex.

℞. *Succi fumariæ depurati & clarificati* ℔. *ij. ß.*
Sachari tabarzet ℔. *ij.*
Coquantur simul in Syrupum, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Syrupi Capnitis, seu fumariæ duæ traduntur descriptiones; vna dicitur maior, seu magis composita, quæ ex pluribus componitur; altera minor, quæ succo tantum fumariæ constat & sacharo. Illa solet Lutetiæ dari tyronibus paranda ad ingenii specimen, quod paratu sit difficilis: Paratusque syrupus ex his simplicibus, quæ eius descriptio præscribit, non parum displiceat odore, colore, sapore. Halitum enim & insuauem spirat, & nigricat, & male sapit. Propterea nec tanquam medicamen alteratiuum præparandus est, quia ingratus & ignauus, nec tanquam purgatorium, quia inefficacissimus. Præstat igitur simplicem in Pharmacopoliis habere, qui vt rite paretur, in sole depurabitur fumariæ succus, cui postea, vt decet, clarificato par sachari pondus adiiciendum, si syrupi maior suauitas expetitur, aut paulo minus, si minor. Sed cum fumariæ amaritudo valde sit ingrata, maiore copia sachari dulcoranda.

Est autem *fumaria* planta vulgaris ac notissima, cuius duæ varietates agnoscuntur; vna hortensis est & bulbosa, quæ vix ad medicos vsus trahitur; altera æque in aruis cultis, & in hortis viret, ex cuius succo syrupus hic parandus. *Qualitates.*

Valet plurimum obstructionibus vtriusque hypochondrii, bili mitificandæ, succo melancholico præparando, & febribus, quæ ab hepatis intemperie calida nascuntur curandis.

CAP. XVII.

Syrupus de fumaria maior. D. Mes.

℞. *Myrobalan. citreorum & chebulor. an. ℥. xx.*
florum buglossi,
borraginis,
violarum,
fol. absynthii,
cuscutæ, an ℥ j.
glycyrrhizæ,
rosarum, an. ℥. ß.
epithymi,

poly-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-169808-p0010-5 DFG

polypodii querni, an.ʒ.vij.
pruna num. centum,
vuarum passarum mundat. ℔. ß.
tamar. Indorum,
pulpæ cassiæ oriental. an.ʒ.ij.
Coquantur primum coquendæ in ℔.
x aquæ ad septem librarum dissipationem. Colaturæ adde succi fumariæ depurati, sachari albi an. ℔. iij. fiat syrupus ex arte.

COMMENTARIVS.

Ni paratum vidissem in multis officinis hunc syrupum, libenter omisissem, quod sapore, colore, viribus ab aliis multum dissideat, & inepte descriptus agnoscatur: In eius enim descriptione nullus ordo componendi seruatur, vt qui incipiat à *myrobalanis*, dein à floribus, mox à floliis plantarum, postea à radicibus; tum à fructibus.

Præparatio. Vt vero compositio hæc rite peragatur, incipi debet ab elixatione *polypodii* contusi; cui mediocriter cocto, addenda sunt *pruna, passulæ, absynthium, epithymum, cuscuta, rosæ & glycyrrhiza*: deinde bulliant omnia simul ad librarum septem aquæ deperditionem, additis paulo ante floribus. Colaturæ addatur *sacharum*, & coquantur omnia ad consistentiam syrupi. Inter tamen coquendum admiscendæ erunt expressiones *cassiæ tamar. Indorum & myrobalanorum*, seorsim factæ, in tribus partibus distinctis succi *fumariæ*, & sic fiet syrupus præter cæteras dotes purgatiuus.

Qualitates. Blande aluum subducit, meatus aperit, obstructiones aufert, cutaneis affectibus tollendis confert, atque omnibus vitiis, qui ab humore salso vel vsto proficiscuntur.

CAP. XVIII.

Syrupus de succo buglossi.

℞. Succi buglossi depurati ℔. vj.
florum eiusdem ℔. j.
Bulliant parum: deinde colentur, & clarificentur, & cum sachari ℔. iiij. coquantur in consistentiam Syrupi.

COMMENTARIVS.

Cum syrupus hic viribus sit eximius, & paratu facillimus, minime debet omitti. Vt rite paretur, tritum buglossum noctem, vel etiam diem integram in vdo ac frigido loco dimittendum, deinde calefaciendum, tum exprimendum. Succus enim ipsius cum viscidus sit, vix nisi hac arte educitur; eductus relinquitur, vt subsideat: nonnulli flores buglossi contusos in eodem succo depurato parum incoquunt, alii in aqua, & colaturam affundunt in succum & sacharum, & perfecte coquunt ad consistentiam syrupi. Sunt, qui buglossi tantum folia sumunt, alii radices, ego totum buglossum conuenire existimo.

Syrupus de succo borraginis. Eodem modo paratur syrupus de *succo borraginis*, eosdemque effectus pollicetur; Et qui alterum habebit, altero carere poterit.

Vires. Valde conuenit his, qui longo mœrore confecti marcescunt, melancholia hypochondriaca laborantibus, lienosis, & palmo affectis.

CAP. XIX.

Syrupus de succo acetosæ. D.M.

℞. Succi acetos. in sole depurati ℔. iij.
Sachari albissimi ℔. ij.
Coquantur simul, & fiat syrupus, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Simplicissimus est hic syrupus, qui eodem modo, quo superior, à multis conficitur: Ab aliis sacharum coquitur ad consistentiam electuarii solidi, cui postea succus depuratus & colatus adiicitur: dein parum feruefit mixtura, vt syrupi consistentiam nanciscatur idoneam. Sæpius tamen sacharo clarificato succus

parum coctus, & residendo purgatus ac colatus permiscetur, & sine aqua coquuntur in syrupum.

Hoc tamen posteriore modo paratus vires habere dicitur imbecilliores.

Vires. Syrupus ex *succo oxalidis*, seu *acetosæ* ex Mes. illius authore, febribus biliosis & pestilentibus saluber est, cordis & ventriculi calorem flammeum extinguit, & æstuantia viscera contemperat.

CAP. XX.

Syrupus acetatus simplex, seu Oxysacharum. D. Mes.

℞. Sacharipurissimi ℔. *v.*
aquæ fontanæ ℔. *iiij.*
Coquantur in vase fictili ad aquæ dimidiæ consumptionem: Tunc adde aceti vini albi ℔. *ij. aut* ℔. *iij. vel iiij. prout magis aut minus acidus desideratur syrupus, & percoque in consistentiam idoneam.*

COMMENTARIVS.

Licet quouis tempore syrupus hic parari queat, cum tamen viribus præcedenti sit affinis, hunc illi proxime subiunximus. Ab *aceto* & *sacharo*, quibus constat, *oxysacharum* dicitur. Vt rite paretur, coqui debet in vase figulino, vel stanneo, aut lapideo, vt vult Mesue, non æneo, vel cupreo, vt imperite quidam faciunt. Perperam quoque nonnulli acetum distillatum sumunt, quod qualitatem perquam acerrimam ventriculo & neruis noxiam habet. Vulgare præstantius est, multoque accommodatius, cuius varias proportiones author imperauit, vt pro vario Medici scopo syrupus parum acer, aut acrior, aut acerrimus & valentissimus habeatur.

Qualitates. Conuenit humori feruenti refrigerando, crasso & viscido incidendo, attenuando, & ad expulsionem apparando, putredini arcendæ, siti sedandæ, & inflammationi viscerum mitigandæ.

Aliud oxysacharum, seu syrupum acetatum simplicem N. Myrepsus exhibet, cuius vsum valde probo. Sic vero describitur:

Syrupus alius acetatus simplex.

℞. aceti ℥ *iiij.*
succi granatorum acidorum ℥. *viij.*
Sachari ℔. *j. coquantur in consistentiam syrupi.*

Paratur vt superior, & vterque vocatur simplex ad differentiam alterius magis compositi, cuius descriptio datur à Nic. Præposito: Sed cum raro vel potius nullo sit in vsu, eius enarrationem subticemus.

Vires. Multos habet vsus; Incidit enim humores crassos, mouet & impellit firmiter inhærentes, calidos temperat, æstum ventriculi & hepatis refrigerat, & humorum corruptelam emendat. His quoque conuenit, vt & alii syrupi acetati, in quibus vermes generantur, seu in intestinis, vt multis accidit, seu in venis, vt in quodam ciue Parisiensi, cuius basilica secta vermis palmum longus me præsente & vidente exiliit, vt *lib. 3. de mat. med. cap.* 33. notaui.

CAP. XXI.

Syrupus Dynari, seu de Byzantiis simplex & compositus. D. Mes.

℞. Succorum endiuiæ,
apii, an ℔. *ij.*
lupuli,
buglossi,
borraginis, an. ℔. j.
Bulliant parum, despumentur & depurentur. Colaturæ ad ℔. *iiij. adde sachari* ℔. *ij.* ℥. *fiat syrupus.*

Sin autem compositum magis volueris, sic facito:

℞. Succorum dictorum rite depuratorum ℔. *iiij.*
incoque rosarum ℥. *ij.*
glycyrrhizæ rasæ ℥. ℥.
seminum anisi,

fœni-

fœniculi,
apii an. ʒ. iij.
spicæ nardi ʒ. ij.
Colaturæ clarificatæ adde aceti ℔. *ij.*
Sachari albissimi ℔. *ii.* ß. *aut* ℔. *iij.*
Coquantur secundum artem, vt fiat syrupus.

COMMENTARIVS.

Vterque syrupus parari solet, sed simplicem prætermittere potest, qui compositum habebit, vt etiam syrupum acetatum compositum, cuius vicem facile supplebit. Dicitur autem *Dynari* ab Arabibus, hoc est, *diureticus*, seu *vreteres purgans*; non autem à denario seu pecunia, vt multi putarunt. Nec fides est adhibenda Bern. Deslennio, qui hoc nomen scripserit, inuentum ab inepto & auaro quodam Italo, qui voce *Dynari* stipem quandam, seu nummum portendit.

Vnde vocatur Dynari.

Dicitur & *Byzantinus*, à Byzantio, siue Constantinopoli, vbi valde fuit vsualis, vel vbi primum fuit inuentus, vel forsan quod Mesue à Medico quodam Byzantino seu Constantinopolitano illius descriptionē habuerit.

Cur Byzantinus.

Syrupus Dynari qualitatem habet aperientem, incidentem, & attenuantem. Confert obstructionibus hepatis, lienis, & mesenterii, vtiliterque datur ictero curando, mensibus ciendis, & febribus sanandis, quæ è viscidorum humorum prouentu oriuntur.

Vires.

CAP. XXII.

Syrupus de moris compositus.

℞. *Succi mororum domesticorum non omnino maturorum* ℔. ß.
Succi mororum rubi syluestris, mellis albi, despumati an. ℔. j.
Sapæ ℥. *iiij.*
Coquantur, vt artis est, in syrupum.

COMMENTARIVS.

Vt diacodii loco, quod olim opiatæ forma parabatur, nunc syrupum de papauere simplicem habemus, sic pro diamoro, syrupum de moris: Ad cuius confectionem multi adiiciunt *succum fructus rubi Idæi & fragarum*: sicque ex tribus mororum generibus conficiunt. Alii vtrumque relinquunt, atque Sapam. Fit autem succorum simul cum melle coctio ad consistentiam tantum syrupi, qui dilutior est *diamoro*, seu *Rob de moris*; quod nunc vix paratum reperitur, sed eius loco syrupus mororum compositus capite superiore descriptus.

Multum quoque probarem syrupum de moris simplicem, ex eorum nempe succo & *sacharo* paratum; cui si portio *aquæ rosaceæ* adiiceretur, & gratiorem, & ad multa efficaciorem, præsertim ad roborandum, & fluxiones sistendas iudicarem.

Syrupus de moris simplex.

Syrupus de moris compositus valet cōtra depascentia oris vlcera: Ad dentium quoque & gingiuarum affectus, ad columellam, seu vuulæ relaxationem, & ad omnia oris vitia, & per se sumptus ex cochleari, & dilutus in decocto conuenienti in formam gargarismatis.

Vires.

CAP. XXIII.

Syrupus Ribes & Berberis.

℞. *Succi vel Ribes, vel Berberis* ℔. *iiij.*
sachari ℔. *ij.* ß.
Coquantur, vt artis est, in consistentiam syrupi.

COMMENTARIVS.

Gallorum vulgus hos fructus *Grossula rubra* nominat, quos Mauritani *Riben*, & officinæ *Ribes* vocitant. Fructus sunt parui, rotundi, rubri, succo multo & acinis quibusdam paruulis prægnantes, & racematim cohærentes: Ex quibus tusis, & prælo commissis exprimitur succus, cui optime depurato & colato *saccharum* adiicitur. Verum minori quantitate, quam cæteris frigidioribus & humidioribus succis, *tum quia Ribesius succus*

Cur huic syrupo minor adii-

ciatur sachari quãtitas.

succus melius & diutius sine corruptela cõseruatur, tum quod maiore copia sachari aciditas illius palato gratissima obtunditur, & magis hebescit vis syrupi.

Idem est iudicium de *Berberis* fructibus, quorum succus similiter extrahitur, & simili modo cum *sacharo* coquitur in syrupum. Fructum hunc vulgus *Spini-vinetam* nominat, officinæ *Berberis*, nomine forsan deducto ab *Amyrberis* Auicennæ, cui Dodoneus *oxyacanthæ* nomen dedit.

Vires. Syrupi Ribes & Berberis valde prosunt vomitibus biliosis, febribus æstuosis, cardialgiæ, siti vrgentiori, & ventris fluxionibus immodicis.

CAP. XXIV.

Syrupus de Agresta, seu de Omphacio.

℞. Succi vuæ acerbæ per residentiam depurati ℔.*v.*
Sachari albissimi ℔. *iij.*
Coquantur simul ex arte in consistẽtiam syrupi.

COMMENTARIVS.

Parat Mesue vt syrupum de *succo citriorum*: Proinde conficit ex *omphacio* & Iulepo hoc est, aqua & sacharo: idque in vase figulino vel stanneo, minime æneo vel cupreo. Ad præparationem coquitur primum *omphacium* ad tertias, cui *sacharum* postea additur, aqua tripla coctum & clarificatum; dein mixtura feruefit in consistentiam syrupi. Quidam addunt, inquit Mesue, *caryophyllos*, sed præstat relinquere, & iuxta descriptionem datam parare. Non improbatur eorum consuetudo, qui prius *sacharum* coquunt in electuarii, aut *penidiorum* consistentiam, cui succum postea addunt, & leuissima coctura efficiunt syrupum, qui, vt fiat acidissimus, ex succo vuarum omnino immaturarum parandus.

Vires. Syrupus de agresta cordi benefacit, vomitiones sistit, & ventris fluxiones biliosas, sitim sedat, æstus viscerum temperat, stomachum calidis humoribus lacessitum recreat, febribus biliosis conuenit: & valet contra venena, ait Mesue.

CAP. XXV.

Syrupus limonum & granatorum.

℞. Succi limonum, vel granatorum acidorum sole depurati, & sensim colo laneo sine expressione traiecti ℔.*v.*
Sachari albissimi ℔. *iij.*
Lente coquantur in vase fictili ad consistentiam Syrupi.

COMMENTARIVS.

Hi duo syrupi coniunctim describuntur, quod vtriusque sit idem parandi modus, & par sachari ad succum proportio, atque magna virium affinitas. Nonnulli sacharum coquunt ad electuarii solidi crassitiem, cui succum lympidum affundunt, rudicula agitant, & leui coctura in syrupum reducunt; hæcque præparandi ratio, multum probatur, per quam scilicet succorum vis, igne non hebescit, sed integra retinetur. Alii succos elixant ad tertiæ partis consumptionem, deinde iulapium simplex affundunt, & denuo coquunt in syrupum.

Sunt & qui succum sumunt, & in duplo sacharo diluunt, parumque simul calefaciunt, vt aptius vniantur in syrupum. Qui sic paratur, consistentiam habet idoneam, optimeque seruatur, modo ex acidis succis conficiatur. Potest etiam sine igne, sed tantum insolatu confici, addita maiore sachari quantitate: Facilis tamen, breuis, optimaque est conficiendi præscripta methodus, quam permulti sequuntur.

Eodem modo paratur syrupus Arantiorum, & aliorum multorum fructuum.

Syrupus limonum febribus continuis, & pestilentibus, ac contagiosis conuenit, vt & morbis omnibus, quos ingens ardor *Vires.*

ardor comitatur, & humorum corruptela: nec non Cardialgiæ, & aliis cordis affectibus. Syrupus vero granatorum cor quoque recreat, putredinem arcet, choleræ morbo ac vomiturientibus conuenit, & fluoribus ventris.

CAP. XXVI.

Syrupus citoniorum.

℞. *Succi citoniorum* ℔.x.
Coque ad dimidias, & sine, vt duos dies resideant:
Atque vbi claruerint, colato; Dein misce
Sachari ℔.iij.
Percoque, vt artis est, in consistentiã syrupi.

COMMENTARIVS.

Varius est multum huius syrupi conficiendi modus: Nam alii vinum adiiciunt; alii acetum; alii simul & vinum, & aromata multa, sicque compositissimum efficiunt.

Sunt, qui simpliciorem malunt, & sæpius citra coctura succos residendo & insolando purgant; deinde cum saccharo clarificant, colant, & percoquunt. Quidam in aqua *saccharum* diluunt, & probe concoquunt. Deinde succos commiscent, & rursus parum elixant in syrupum. Alii alio modo. Sed qui traditur à nobis, vsitatior est, paratu facilior & melior.

Vires. Syrupus citoniorum ventriculum roborat, vomitum sedat, alui fluores reprimit, dysentericis & cœliacis confert, vt etiam his, qui vel sanguinem spuunt, vel fluorem mensium, aut hæmorrhoidum perpetiuntur immoderatiorem, atque destillationes à capite in thoracem, & partes inferas irruentes compescit.

CAP. XXVII.

Syrupus de pomis simplex.

℞. *Succi pomorum dulcium,*
Succi pomorum acidorum an. ℔.v.
Coquantur ad medietatem, & residere permittantur, vt clarescant. Dein percolentur, & cũ sachari ℔.iij. *fiat syrupus secundum artem.*

COMMENTARIVS.

Ad huius syrupi confectionem nonnulli seligunt succum pomorũ redolentium, alii curtipendulorum, quibus facile assentior, Rondeletio refragante, qui infirma ratione improbat succum curtipendulorum, quod videlicet sint carne dura. Laudatur quoque eorum succus, quæ vulgus *passipoma*, & *paradisiana* vocitat, vt etiam *Reginetea*.

Sunt, qui in succo ante, vel etiam post depurationem, immergunt *sericum coccobaphica recenti tinctum*, donec rubeat, & eius tincturæ vim accipiat, hocque modo fit excellentior. Alii *succum citri* commiscent; Verum qui in Pharmacopoliis est asseruandus, modo præscripto parandus, iuxta Mesuei consilium.

Poma autem seliguntur, non modo fragrantia, seu redolentia, quæ propter suauitatem cor recreant, sed etiã subacida, quæ propter acidulum & iucundum saporem, non modo iucunde sumuntur, sed partes ad cordis œconomiam attinentes exhilarant, putredinem arcent, & melancholicos humores contemperant:

Non mirum igitur, si syrupus è pomorum succo paratus, plurimum commendetur ad atterendum, imminuendumve succi melancholici prouentum, ad sudores mouendos, ad palpitationem cordis, ad illius tremorem & debilitatem, & à Mesueo creditur, ad syncopem, seu potius lipopsychiam. Quam saluber igitur perpetuus pomacii vsus? *Vires.*

CAP. XXVIII.

Syrupus regis Saboris. D. Mes.

℞. *Succi pomorum redolentium* ℔.iij.
Succorum depuratorum buglossi & borraginis an. ℔.ij.
foliculorum senna mundatorũ ℥.iiij.
seminis anisi ℥.ß.

croci ʒ.ij.
sachari ℔.iij.
Percoque omnia ex arte, vt abeant in syrupum.

COMMENTARIVS.

Nullum Pharmacopolium hoc syrupo eximio carere debet, ad cuius confectionem *senna* primum parum trita maceretur per diem naturalem cum *aniso* in succis descriptis: postea semel, aut bis feruefiat, & coletur. Expressio colata & clarificata coquatur in syrupum. *Crocus* autem panno lineo ligatus inter coquendum infricetur. Cognomen autem desumpsit hic syrupus à Sabore rege Medorum, ad cuius sanitatis conseruationem inuentus fuit, & institutus.

Vitales spiritus recreat, mentem exhilarat, melancholicum humorem contemperat, & purgat, crassos & lentos humores attenuat, flatus discutit, ventrem blande subducit, & sanguinem puriorem reddit. *Vires.*

CAP. XXIX.

Syrupus Myrtinus compositus.

℞. *Baccarum myrti ʒ.ij.ß.*
Santali albi,
rhois culinariæ,
balaustiorum,
berberis,
rosarum rubearum an. ʒ.j.ß.
mespilorum ℔.ß.
Contusa omnia coquantur in aqua ℔.viij ad tertias.
Expressioni adde succi cydoniorum & granatorum an. ℔.ij.
Sachari ℔.v. Ex arte coquantur in syrupum.

COMMENTARIVS.

Syrupus hic veterem retinet compositionem, in qua simul astringentia multa miscentur, vt *baccarum myrti*, quæ admodum raræ sunt, defectum suppleant, quarum si fœcundissima daretur vbertas, præstaret ex earundem succo & sacharo tantum syrupum conficere. Valerius Cordus *succum pomorum agrestium* commiscet, Fernelius *granatorum acidorum*, cui malo assentiri.

Syrupus Myrtinus ventriculum, & viscera roborat, antiquatum alui fluorem compescit, sanguinis eruptionem retinet, & omnem humoris à capite ad partes inferas defluxum cohibet. *Vires.*

CAP. XXX.

Syrupus de Mentha simplex, & compositus. Des. Mes.

℞. *Succorum depuratorum mentha,*
granatorum dulcium &
granat acidorum an. ℔.j.
Sachari, aut mellis tantundem, fiat Syrupus.

Compositus sic parabitur.

℞. *Succor. cydoniorum dulcium,*
cydonior. muzorum, hoc est, acido-dulcium,
granatorum dulcium,
granatorum acidorum,
granatorum muzorum an. ℔.j.ß.
In his macera horu xxiiij. mentha sicca ℔.j ß.
rosarum rubearum ʒ.ij.
Coquantur ad medias. Colatura adde sachari ℔. ij. fiat syrupus, Gallia moschata ʒ.ij. linteo raro inclusis, aromatizatus.

COMMENTARIVS.

Paratur vterque syrupus cum melle aut sacharo, authoris consensu, sed magis placet & prodest, qui cum sacharo conficitur, cuius duplum Fernelius commiscet. Vsitatior tamen parandi modus in composito sachari tantum libras duas admittit, iuxta Mesuei placitum, qui fructus acido-dulces, & semi maturos suo idiomate, muzos vocat, hoc est, suaues; Tunc enim eorum sapor magis arridet. Qui compositum habebit, simplici carere poterit.

Ad

Ad hoc autem cum *mentha* sicca accedat, eius quantitas maior videtur: Satis enim est, si libra vna aut vnciæ decem succis incoquantur, & his colatis tantundem *sachari*, aut paulo minus adiiciatur. Multum namque displicebit, si iuxta formulam à Mesue datam conficiatur.

Vires. Syrupus de mentha ventriculum roborat, cardialgiam impedit, vomitum, singultum, & alui fluorem compescit, maxime vero id præstat, qui maiori compositione paratur.

SECTIO II.

DE SYRVPIS, QVI QVOVIS tempore queunt parari.

Prima sectione syrupos, qui Vere, Æstate & Autumno parari solent, continua serie descripsimus. Nam cum finis alicuius tempestatis anni, sit principio sequentis congener, qui Syrupi in fine Veris conficiuntur, iidem & in principio quoque æstatis, ita, vt sectionibus exacte distinctis, triginta priores syrupos dirimere non libuerit: Eo tamen ordine singulorum descriptionem dedimus, quo simplicia, quibus constant, optima colliguntur, vt priore loco, syrupos vernales, qui scilicet ex primis floribus Veris, posteriore Autumnales, qui ex fructibus; medio, nempe æstate, qui ex floribus, radicibus, succis decoctis parantur. In hac vero sectione eos, qui non solum hyeme, sed alio tempore confici possunt, & solent, exhibemus.

CAP. I.

Syrupus rosarum siccarum. D. Fernel.

℞. Rosarum siccarum ℔. j.
infunde horis xxiiij. in
aqua tepida ℔. iiij.
In expresso dilue
sachari albissimi ℔. ij.
Coquantur ex arte in syrupum.

COMMENTARIVS.

Quisq; ad libitum hunc syrupum conficit, nunc rosarum quantitatem augens, nunc minuens, & aliquando rosarum macerationem bis atque iterum renouans. Verum nulla est formula præstantior hac Ferneliana, in qua debita proportio rosarum ad aquam, & vtriusque ad sacharum seruatur, atque hac sola maceratione confectus syrupus nihilo est inefficacior. Rosę autem seligendæ sunt prærubræ, non albæ; aut pallidæ.

Syrupus rosarum siccarum ad omnem alui fluorem commendatur: ad roborandasque partes internas, vlcera blande detergenda, & agglutinanda, vomitum sedandum, & Rheumatismum cohibendũ. *Vires.*

CAP. II.

Syrupus Regius siue Alexandrinus, olim Iulepus Rosatus.

℞. Aquæ rosarum odoratissimæ ℔. iij.
sachari tabarzet ℔. ij.
misce & coque igne lento, vt fiat syrupus.

COMMENTARIVS.

Qui huius syrupi perspicuitatem considerant, *iulepum* cum Mesueo nuncupant; qui consistentiam, *syrupum*; qui suauitatem, *syrupum Regium*, aut *Alexandrinum*, quasi Alexandro dignum. Eius enim vsum & reges, & delicatuli omnes minime respuunt. Paratu facilis est, & quouis tempore parabilis, eoque nullum Pharmacopolium iuste carere potest, etiam si prioris seculi patres illum non nouerint, qui *rhodostagma*, seu *aquam rosarum* non eliciebant.

Alterius Iulepi rosati descriptionẽ tradit Mesue, ex infusione rosarum parati: sed hoc modo syrupi duo parantur, vnus rosa-

rum pallidarum purgatorius dictus; Alter de rosis siccis: Neuter vero Iulepi nomen sibi vendicat.

Vires. Syrupus Alexandrinus cardiacus est, bechicus, roboratiuus, alteratiuus, & thoraci, ventriculo, hepati, siti, & omni calori prodest.

CAP. III.

Syrupus de absynthio. D. Mes.

℞. Absynthii Pontici seu Romani sicci ℔.ß.
rosarum ℥.ij.
nardi Indicæ ʒ.iij.
vini albi & antiqui,
succi citoniorum an. ℔.ij.ß.
Macerentur simul per diem naturalem super cineres calidos. Deinde coquantur ad dimidias.
Colaturæ clarificatæ adde mellis despumati ℔.ij. *fiat syrupus.*

COMMENTARIVS.

Absynthium Ponticum seu Romanum debet assumi siccatum, & cum rosis & nardo minutim incisa infundi in vino generoso, vt moschatelino, in vase terreo, vitrato, super cineres calidos, per horas xxiiij. Tum semel, aut bis tantum feruefient. Postea addetur *mel*, vel potius, vt multi suadent, *sacharum*. Sunt qui duplicem habent, vnum ex melle & absynthio vulgari Pontico: alterum ex saccharo & absynthio minore paratum.

Nonnulli parant syrupum absynthiacum ex absynthii viridis libra dimidia cocta, in aquę libris tribus ad tertias. Colaturæ addunt vini albi, clari, antiqui & generosi, mellis albi & optimi an. lib. I. Et coquunt in syrupi consistentiam. Quocunque modo ex prædictis paretur, ingratus est plurimum; Ob id recte multi quantitatem *absynthii* minuunt, & *sacharum* addunt: nam quæ roborando ventriculo dantur, si valde ingrata sint, eum subuertunt, nec iuuant.

Syrupus de absynthio dicitur roborare stomachum, iuuare concoctionem, excitare appetitum, flatus discutere, venas aperire, & vrinam mouere. *Vires.*

CAP. IV.

Syrupus de stœchade. D. Fernel.

℞. Florum stœchados ℥.iiij.
thymi,
calaminthes,
origani an. ℥.j.ß.
saluiæ,
betonicæ,
florum rorismarini an. ℥.ß.
seminum rutæ,
pœoniæ,
fœniculi an. ʒ.iij.
Coquantur in aquæ ℔.x. *ad dimidias.*
In colatura adde sachari & mellis an. ℔.ij. *fiat syrupus aromatizatus cinnamomi, zinziberis, & calami odorati an.* ʒ.ij. *raro linteo illigatis, & in syrupum appensis.*

COMMENTARIVS.

Gemina syrupi huius descriptio, à Mesue tradita, ponit vtrumque *piper*, & *pyrethrum*: quæ quod calidiora sint, Fernelius deleuit: adiecit vero quædam cephalica, *saluiam* nempe, *betonicam*, *pœoniam*, & *rorem marinum*, vt effectus ab authore propositos consequatur. Cognomen vero sumit hic syrupus à sua basi, videlicet, à *stœchade*, cui cætera adiunguntur, vt vires nanciscantur magis cephalicas, & insigniores. Permittit Syluius, vt sine *melle*, & cum *sacharo* tantum delicatioribus conficiatur.

Syrupus de stœchade cerebri multis affectibus confert. Mesuei testimonio; quibus minime conferret, si iuxta ipsius descriptionem conficeretur: nam *stœchas*, quæ pro basi ponitur, magis hepatica, aut *Vires.*

spleni-

splenica, quam cephalica est: ob id Fernelius multa cephalica adiecit, quorum ratione, syrupus iuxta illius descriptionem paratus, epilepsiæ, spasmo, tremori, & omnibus frigidis affectibus cerebri conuenit.

CAP. V.

Syrupus de glycyrrhiza. Des. Mes.

℞. Glycyrrhizæ rasæ, & parum contusæ ℥ ij. adianti albi, vel eius penuria, polytrichi ℥ j.
hyssopi siccæ ℥ ß.
Macerentur simul per diem integrũ in aquæ pluuiæ ℔. iiij. Tunc fiat decoctio ad consumptionem medietatis. Colaturæ expressæ & clarificatæ adde mellis optimi.
penidiorum,
sacchari an. ℥ viij.
aquæ rosarum ℥ vj.
Sic omnia coquantur, vt abeant in syrupum.

COMMENTARIVS.

Multi recte *glycyrrhizam siccam* non diu elixant, quod amarescat, sed tantum in fine decoctionis ponunt. Colaturam cũ *penidiis, sacharo & melle* clarificant, dein coquunt in syrupum, addita ante perfectam illius coctionem *aqua rosarum*; quam ideo nonnulli improbant, quod syrupus ad anacatharsim instituatur, quam *rosacea* propter astrictoriam vim impedit. Quorum opinioni subscribens Foubertus, aquam infusionis *rosarum* substituit, vt minus astringentem. Verum aqua ideo commiscetur, vt syrupus hinc paratus, qualitatis magis astrictoriæ sit particeps, & morborum principiis sumptus fluentes humores compescat, & fluxos concoquat.

Aquæ defectu infusum sumi potest, non minus astrictorium.

Constat autem hic syrupus non modo medicamentis simplicibus, sed etiam cõpositis, nempe *Penidiis*, quæ fiunt ex *aqua hordei*, & *sacharo*, ea proportione & arte coctis, vt massa quædam exurgat admodum solida, & ita tractabilis, vt digitis non adhæreat, & in fila ducatur tenuiora, crassiora, breuiora, aut longiora, & sæpius intorta; Semper vero alba, vnde *Alphenici* nomine designata. *Confectura Penidiorum vnde fiat.* *Alphenicum*

Syrupus de glycyrrhiza humores è cerebro fluentes sistit, fluxos coquit, tussi conuenit, & coctos humores ad expectorationem perducit. *Vires.*

CAP. VI.

Syrupus Iuiubarum. D. M.

℞. Iuiubas n. lx.
violarum,
seminis malua an. ℥ v.
glycyrrhizæ rasæ & tusæ,
capilli veneris,
hordei mundati an. ℥ j.
sem. citoniorum,
papaueris albi,
melonum,
lactucæ,
gummi tragacanthi an. ℥ iij.
Coquantur in aquæ fontanæ ℔. iiij.
Colaturæ adde sachari ℔. ij.
fiat syrupus.

COMMENTARIVS.

In hoc parando syrupo, primum coquitur hordeum mundatum: cocto adduntur *iuiubæ, dein glycyrrhiza*; Postea *capillus veneris, & semina melonis, lactucæ, & papaueris.* Tandem *flores violarum, Tragacanthum* quoque in fine ponitur, ne longiore coctura totum abeat in mucaginem.

Solet vero recte cum *seminib. malua*, & *cito-*

citoniorum linteo includi, & cum cæteris demum coqui in aquæ libr. iiij. aut v. vt volunt multi, ad tertiæ tantum partis absumptionem, & cum *sachari* dicta quantitate, secundum artem elixari in legitimã syrupi consistentiam. Male fit coctio ad medias, nisi sachari minuatur pondus.

Facultates. Syrupus iuiubinus confert ad vocis raucedinem, tussim, pleuritidem, sputum coquendum, mouendum, & educendum, estq; medius inter violaceum & paupauerinum & fluxiones omnes cohibet, & fluxos humores lenit & coquit.

CAP. VII.

Syrupus de Hyssopo. D.M.

℞. Hyssopi sicci,
radicum apii,
fœniculi,
glycyrrhizæ an. ʒ x.
hordei mundati ℥ ß.
seminum citoniorum,
malua.
tragacanthi an. ʒ iij.
capilli veneris ʒ vj.
iuiubæ,
sebesten an. n. xxx.
passularum mundatarum ℥ j. ß.
ficuum siccarum,
dactylorum pinguium an. n. x.
Coquantur in aqua sufficienti. In colatura clarificata adde penidiorum ℔. ij. fiat syrupus.

COMMENTARIVS.

Syrupus hic ab *hyssopo* basim & cognomen habet, in quo conficiendo Mesue illius author, non modo aquæ quantitatem non definit, sed nec quidem æque meminit. Debent vero eius assumi lib. viij. in quibus primum horam circiter dimidiam hordeum coquetur: dein radices iniicientur incisæ, per quartam horæ partem elixandæ: postea fructus omnes: mox semina & *tragacanthum* linteo raro inclusa. Postremo *hyssopus* mediocriter siccus, & *capillus veneris verus*, vel eius loco *adiantũ* commune. Colaturæ coquendo ad libras tres redactæ, & clarificatæ addantur *penidia* sine *amylo* parata. Sunt, qui malunt *sacharum* syncerum permiscere: nonnulli æquam *sapæ & sachari* portionem. Præstat tamen iuxta Mesuei descriptionem, & voluntatem conficere.

Sunt adhuc aliæ syrupi huius vel parum dissimilis descriptiones, ab eodem authore exhibitæ, verum hæc sola, quam transscripsimus, retinetur vt optima, & vsitatissima.

Syrupus de hyssopo confert plurimum asthmati, tussi, pectoris doloribus à causa frigida natis; valet quoque ad obstructiones tollendas, menses ciendos, & saburram à renibus & vesica detergendam. *Facultates.*

CAP. VIII.

Syrupus de Artemisia. D. Fernel.

℞. fol. Artemisiæ m. ij.	*sabinæ,*
rad. iridis,	*sampsuchi,*
helenii,	*hyssopi,*
rubiæ,	*prassij,*
pœoniæ,	*chamædryos,*
libistici,	*chamæpithyos,*
fœniculi an. ℥ ß.	*hyperici,*
Fol. pulegii,	*parthenii,*
origani,	*betonicæ an. m. j*
calaminthes,	*sem. nigel. anis.*
nepetæ,	*petroselini,*
melissophyli,	*fœniculi,*
ozymi,	*rutæ.*
dauci,	*an ʒ. iij.*

Contusa macerentur horis xxiiij. in hydromelitis ℔. viij. Coquantur ad ℔. v. Et cum sachari ℔. v. percoquãtur in syrupum, conditum cinamomi ℥ j. & spicæ ʒ iij.

COMMENTARIVS.

Syrupus de Artemisia à Matthæo de Gradib. primum descriptus, quod simplicium farraginem perperam congestorum cõtineret, recte fuit à Fernelio castigatus, qui superuacanea, & male conuenientia, aut parum

parum cognita subtrahens, vtilia tantum reliquit, vt recte notauit Plantius. Nam cũ *frustra fiat per plura, quod bene fieri potest per pauciora*; quid opus est, simul tot simplicia congerere, in quibus perquirendis & habendis, multum temporis & nummorum abit? Nulli tamen pecuniæ, aut diuitiis parcendum, cum de hominum sanitate res est, sed ita, vt labor non sit in damno, ne crescat mortalis egestas. *Magna sane ac solennis quædam compositio, multis seculis recepta, longo vsu & ratione comprobata, nec mutanda, nec mutilanda; Sed quæ vix ratione probabili describitur, vel negligenda, vel castiganda.* Sumitur autem huius syrupi denominatio ab *Artemisia*, quæ ipsius basis est. Parandi modus ex formula descripta satis patet.

Simplicior, & paratu facilior, nec inefficacior sic parari potest.

Syrupus de artemisia simplicior.

℞. radicum cœnones, rubiæ tinctorum, graminis, ruſci, an. ʒ vj. seminum dauci & nigellæ Romanæ an. ʒ j artemisiæ m. ij. Sabinæ, maioranæ, nepetæ, hyssopi an. m. ß. Coquantur in ℔. v. aquæ ad medias. In colatura clarificata adde sachari ℔. j. ß. mellis Narbonensis optime despumati. ℔. ß. coquantur in syrupum.

Vires.

Syrupus de Artemisia suppressos, aut parcius fluentes menses potenter mouet, vteri strangulatus & subuersiones sedat.

CAP. IX.

Syrupus resumptiuus.

℞. Carnis testudinum ʒ iiij.
hordei mundati ʒ ij.
Carnis dactylorum ʒ j.
passul damascenar.
glycyrrhizæ rasæ an. ʒ vj.
sebesten,
iuiubas an. n. xij.
seminum bombacis,
melonum,
cucumeris,
citruli an. ʒ. ß.
semin. lactucæ,
papaueris albi an. ʒ ij.
vngulæ cabalinæ,
pulmonariæ an. m. j.
florum violarum,
nenuphari an. ʒ ß.
Fiat decoctio, vt decet. In colatura clarificata ad ℔. iiij. adde sachari albissimi ℔ ij sachari rosat. & diatragacanthi frigidi an. ℔. ß. fiat syrupus perfecte coctus.

COMMENTARIVS.

Syrupi resumptiui generalis acceptio ad syrupos omnes analepticos, seu restauratiuos extenditur, quibus solent Medici practici carnem testudinum adhibere, ad illius, vt opinor, exemplum, cuius Ioannes Tornamyra perhibetur author; apud quẽ tamen, vt nec alium antidotariographũ, mihi nondum videre contigit; Et, qui nũc à Medicis imperatur, modis tot diuersis paratur, quot officinæ sunt, in quibus habetur. Omnes siquidem eius, quotquot vidi descriptiones, (vidi autem multas) inter se discrepant, quarum nonnullæ nimis attenuantia, aliæ nimis viscida, aliæ inutilia admittunt; Aliæ iuxta formulam indebite præscriptam vix parari queunt.

Omnes vero testudines nemorales expetunt; quę si dentur, deteriores sunt iudicandæ, vt inter ranas rubetæ, quod succũ habeant acriorem, feruidiorem, minus alibilem, & habitui resarciendo ineptiorẽ. Proinde vulgares salubriores credo, vt quæ partim in terra, partim in aqua victitent, amphibiorum more.

Testudines nemorales ad hunc syrupũ, vt & alias necessitates minus esse cõuenientes.

Et si vera scripsit Rondeletius *cap. 2. lib. de amphib.* non possunt testudines perpetuo aqua carere. Vnde per nemorales, terrestres, hoc est, quę in loco minime cœnoso, & omnino palustri degunt, sed quæ partim in aqua limpida, partim in terra sicca victitant, intelligendæ sunt.

Debent vero rite præparari, antequam accedant ad confectionem syrupi. Ac primum quidem abscissis collo cauda & artubus, ferro idoneo testa diuidẽda, aut separanda, vt caro tota habeatur, quæ ab omni sorde repurgata, & frustratim incisa, in aqua coquẽda simul cũ simplicib. enumeratis:

tis: idque eo ordine, vt citius, quæ coctu-
ram longiorem postulant, serius quæ le-
uiorem admisceantur.

Sicque melius est omnia simul concoquere, quam seorsim simplicia, dein carnē testudinum, vel hanc primum, dein illa, vt quibusdam placere video. Colaturæ addatur *saccharum vtrumque cum Penidio.*

Facultates. Syrupus resumptiuus his confert, qui à morbo chronico resurgunt, macie confectis, tabidis, phthisicis, & his, qui praua quadam pulmonum diathesi laborant.

CAP. X.

Syrupus exhilarans D. Dom. Laurent.

℞. Succorum bugloss. & borrag. ℔.j. ß.
succi pomorum redolentium ℔.j.
succi melissæ ℥ ß.
granorum kermes. ʒ iij.
croci ʒ ß.
pulueris diambræ ℈ iiij.
diamargariti frigid. ʒ ß.
sachari tabarzet ℔.ij. fiat ex arte syrupus.

COMMENTARIVS.

Huius syrupi descriptionem dat clarissimus vir Dn. Doct. Laurentius, Gallorum & Nauarrorum Regis Medicus primarius, in quodam opere doctissimo, quod de visu conseruando, de morbis melancholicis, catharrho, & senio in lucem edidit. Illius autem authorem agnoscit affinem suum Dom. Castellanum, Galliæ quoque Regis Archiatrum, à quo se habuisse confitetur. Sic vero debet confici.

In succis depuratis grana kermes noctem integram, super cineres calidos infundentur: in forti expressione saccharum diluetur: deinde coquentur omnia in syrupum: in cuius medio suspendetur nodulus, qui suo sinu pulueres, & crocum continebit. Dosis erit ab ʒ j. ad ʒ ij. idque mane ieiuno stomacho, & vesperi hora somni.

Cognominatur exhilarans, quia vim habet eximiam ad cor, & spiritus vitales exhilarandos, facultates erigendas, mœrorem abigendum, & qualitatem humoris melancholici malignam contemperandam. *Ratio cognominis. Facultates.*

Syrupus hic substitui poterit eius penuria, qui ex *succo granorum kermes* parari solet his in terris, in quibus illex coccigera viret: cuius quidem non sumus obliti, sed tantum parandi modum; quod perfacilis sit, subticuimus, hisque reliquimus, quos eius percelebris succi fœcunditate natura donauit. *Syrupus kermes.*

Extant pene dixerim innumeræ aliorū syruporum apud authores varios descriptiones, sed cum eorum vsus vel improbetur, vel non satis probetur, antidotarium hoc nostrum his onerari, & velut inquinari nolumus. Syrupus enim *mannæ acidum, granatorum dulcium, pomorum persicorū, pruno rum acidorum, cucurbitæ, pyrorum, vuarum purgatarum, de thymo*, & alii adhuc multi à Mesue descripti prorsus exoleuerunt.

Audio quosdam syrupos de *centaurio minore*, de *hyperico, de hedera, depeto, de senellis*, & alios quosdam nondum vsu receptos edidisse, quos si probarit inclyta schola Parisiensis, & ego probabo. Negligitur syrupus *poricatus.* Myrepsi, syrupus *Diasereos* Andernaci, *syrupus de lilio, de acoro, de rubea, depulegio, de turbith, de vua, Columbinus, Macedonicus, de myrobalanis*, atque plures alii, quos Iacobus de Manliis, Andernacus, VVeckerus, & quidam ex recentioribus describunt.

ADDITIO.

Syrupus caryophyllorum D. Eyreri.

℞. iulepi ros. ℥ iiij.
quintæ Essentiæ caryoph. id est, aqua quinquies destillat. ʒ j.

tinctu-

tinctura auri ℥vj.
ambr.gran.iiij.
succhar.canarii.℔.ß.m.f.Syrupus.

Syrupus de cinnamomo.

℞.cinnam.℥ij.contunde crassiuscule,infunde in aqua borraginis,
Endiv.
rosac.℔.iiij.ß.
in cucubita bene cooperta horis 24. in loco calido vel in sole : deinde recipe rursus tantundem cinnamomi & infunde vt supra quinquies vel quater:tum recipe omnes faces, fundeque super eas vini cretici ℔.iiij.stent in infusione per noctem, deinde exprimantur fortiter; postea recipe omnes infusiones, adde sachari ℔.ij.aq.cinnam.quantum vis & f.Syrupus.

Alius syrupus cinnamomi.

℞.cinnam.optimi crassiuscule puluerisati ℥ij.ß.
ponantur in cucubitam viteram, adde aquæ cinnamomi opt.℔.ij.stent in loco calido optime obturata, ne quid evaporet, horis 24. Deinde colẽtur cum expressione valida sub prælo, & colatura rursum imponatur tantundem cinnamomi, eodemque modo agatur, vt prius, idq; repetatur quatuor vicibus : tum cinnamomo omni collecto sic infuso & post quatuor expressiones relicto affundatur ℔.j. vini maluatici optimi, stent pariter in infusione,tandem valide exprimantur & addatur saccharum albiss.℔.j.
aq.ros fragr.℥ij.
decoquantur in vase fictili probe tecto ad consistentiam syrupi. Reficit hic syrupus spiritus vitales, & cor ac ventriculum roborat.

Alius de cinnamomo.

℞. aq.rosar.℔.ij.
pomor.citri ℔.j.
cinnam. opt. ℥ij. ß. infundantur in vitro per triduum exprimantur torculari,hoc quater iteretur,tum adde sacch.℔.j coquantur in syrupum.

Syrupus de nuce moschata.

℞.nucis t.℥ij.
spic.roman.℥ij.conquassentur & infundantur in vin. maluatici.
alb.generos.an.℔ j.
in vase vitriato bene obturato,
deinde bulliant parum;
colatura adde saccharum albiss.℔.j.ß.
M.f.sec.art.syrupus.

Syrupus de piperibus.

℞. trium piper.
cardamom.
pyrethr.
sumach,
anis.
galang.
mastic.
rosar.
mac.
menth.
acori an.℥iij.
zinzib.℥.ß.
caryophyllor.℥j.
sampsuch.
balsamit an.M.ß.
acet ℥vj.
coriandr.℥ij.
mell.q.suffic.M.f.syrupus.

Syrupus cardiacus ad leipothimias.

℞.vini rhenan.generos.℔.ij.
aq.rosar.℥ij.ß.
cinnamomi ʒß.
zinziber.
caryophyllor.an.℈.ij.ligentur omnia in linteolo,
sacchar opt.℥iiij.ß.
coq.ad consistentiam iulepi,
postea adde ambr.gris.gr.iij.
mosch.gr.j.in syndone
infusi m.f.syrupus.

Syrupus de pœonia contra Epilepsiam in multis probatus.

℞. rad pœon. bene maceratar. Et in rotulas incisar. ℥ij. ß.
visci quercin. ℥.j. ß.
fol. hyssop. p iij.
lauri nr. xvij.
puleg.
fl. thymi.
Epithymi.
salviæ an p ij.
baccar. lauri ℥j.
Sem. anis.
fœnic. an. ℥ij.
fl. pœon. per tres dies in sole inter duas chartas macerator. p. vj.
infunde omnia in aqua beton. calida & ter renouentur, tertiaque vice f. Ebullitio, Coletur. Adde colaturæ sacch.
mell an. quant. sufficit
ad faciendum syrupum mediocriter coctum.

Syrupus magistralis laxativus D. Haustain, pro iis qui vsum purgantium ferre nequeunt.

℞. sem. cnici
anisi an. ℥ij.
fol. sen. ℥.ij. ß.
folliculor senæ ℥j. ß.
agaric. albiss. Et leuiss. ℥.ij. ß.
thymi.
Epithymi an. ℥.j. ß.
caryoph.
zinzib. an. ℥. ß.
prun Damascen.
iuiubar.
sebest. an. nr. Lx. decoquantur sec. art.
in decocto polypod.
in fine addantur syr. ros. sol. ℔.ij.
oxymel. simplic. ℥vij.
sacchar ℔.ij. Mi.
f. Syrupus secundum artem.

Syrupus è polypodio.

℞. rad polypod. querc. ℔. iiij. terantur grosso modo, bulliant in aqua comm. ℔. xx. vsque ad consumptionem medietatis, & in fine adde calam. arom. ℥ iiij.
Sem. fœnic. contriti ℥.j. ß. parum bulliant & maneant in infusione per 24. horas, postea calefiat & fiat fortis expressio, deinde
℞. myrobalanor. chebulor.
indor.
citrinor. m. ℥x.
succor. rosar.
borrag. an. ℔. v.
passular. ℥ij. Contundantur myrobalani grosso modo & cum passulis infundantur in supradictis succis per 24. horas: in fine addi fol. sem. orient. ℔. j. maneant per horas duas in vase bene obturato, deinde exprimantur. Et expressis adde sacch. opt. ℔. xij. Mi. f. syrupus pro vsu.

Syrupus holagogus Domini D. Io. Hartmanni Beyeri.

℞. rad. polyp. querc. rec.
cappar. an. ℥j.
fol. scolopendr. vulgar.
ceterach,
meliss.
beton.
ruta murar. an. Mj.
fl. trium cordial.
cuscut. an. Mß.
sem. limon.
fœnic.
anis. an. ℥ij.
carthamicontus. ℥j. Mi.
f. decoct. in suffic. quant. aqua ad remanentiam tantæ quantitatis, vt species infra scriptæ infundi queant. Decoctio hac ita stet per horas 12. vase clauso, tum fiat colatura, & in hac infun-

infundantur folior. sen. mundat. ℥iiij.
agar.albiss.ʒ.ij.
hermodact.albor.veror,ʒvj.
helleb.nigri veri Styriaci in acet.
prap ℥j.
Epithymi,
zinzib.alb.an.ʒij.
caryophyllor.℈.ij.
macis ℈.j.
bulliant parum & stent in infusione per horas 24.tumque exprimantur.
℞ expressionem integram(cuius pondus notetur;verbi gratia ℔.ij ℥.iij.)
succi rosar. incarnatar. tertiam expressionis partem, videlicet ℥viiij.adde sacchari albiss. par pondus expressioni simul è succo.nimirum ℔.iij.& coque ad syrupi perfecti consistentiam,nimirum ℔.iiij.℥.ij.

Syrupus Alarbazi, id est, de Stibio. D. Palmarii.

Iulianus Palmarius cruciatus colicos ad παρεσιν tendentes sustulit hoc syrupo.
℞.vini alb.℥.vj.
aq.rosac.℥.ij.
pulv. alarbazi ʒj.
cinnam.El.ʒj.ß.infunde per noctem, colentur per inclinationem, addi sacchar.albiss.℥viij.Mi. f.syrupus mediocriter coctus.
Dosis est ab ℥ß. ad ℥j. post haustum iuris pulli vel carnis vitulinæ.

Syrupus diareos D. Bechtholdi Rivii.

℞.rad.ireos nostr.virid.℔.ß.
ebul virid.
cortic.medianor.sambuc an.℥iij.
rad.valerian.℥ij.
pæon.℥j.
mechoac.
hermodactyl.veror.
turbeth an.ʒvj.
fol.card.ben.
prassij sicc.
chamædr.
absynth.pontic:
rorismar.an.M.j.
brassic.marin.M.ij.
fl.sambuc.
tiliæ an.M.ß.
Sem Ebuli ℥ij.
cartham.decortic.℥j.
fœnic.
anis.an.℥.ß.
zinzib.ʒij.fiat decoctio in suff.quant. aquæ ad ℔.iiij.
in colatura infunde per horas 24.
fol.sen.℥iiij.
agar.troc.℥ij.
rhab.sel.
schœnanth.
cinnam.an.ʒij.fiat colatura accurata cũ levi expressione, in qua dissolve succ.rad ireos nostr ℔.ij.
rosar.pallidar.℔.j.
sacchar.quant.suffic.
Coq. denuo sec. art. in syrupi formam.

Syrupus capillorum veneris D. Flock.

℞. fol.hyssop.
capillor.ven.
rad.ireos,
aristol. rotund.
sem.vrtic.
sangv.dracon.
myrrh.
thuris an.℥.ß
macer.
croci.
opii an.ʒ.ß.
sacchar.ros.vet. ℔.j.
bulliant in ℔.ij. aquæ ad medietatem coletur & fiat syrupus.

Syrupus de valeriana.

℞.rad.brusc.
asparagi,

cyperi,
asari.
liquiritiæ rasæ,
valerian. an. ℥j.
aristol. rotund.
longæ,
filicis. an. ʒ.ß.
fol. dentis leonis,
bugloss.
capillor. vener.
calamenth,
puleg.
meliss.
sabin.
cichor,
absynth. an. Mi.
sen. alex ℥ ij. ß.
vuar. passar. ʒ.vj.
fol.
zinzib. alb. ʒiij.
anthophyllor. ʒ. ij. Coq. in aq. suffic. ad cõsumpt. medietatis. Colaturæ adde sacchar. albiss. ℔. ij. f. sec. art. syrupus.

Syrupus de granis iuniperi Parisiensium.

℞. granor. iuniper. ℔. i.
bulliant in aquæ pintis iiij. per duas horas, seu ad consumpt. medietat. Colaturæ adde sacchar. ℔. j.
zinzib. ʒ. j.
calam. arom. ʒ.ß.
mac. ʒ. ij.
cubebar. ʒ. j. Exponantur
Soli per mensem integrum, vel alio loco calido reponantur & foueantur, donec spissescat materia in formam vappæ. Dosis dimidium cochleare, vel de spissa materia dimidiæ nucis quantitas.

Syrupus diachamædryos. D. Io. Stockii.

℞. fol. chamædr.
chamæpyth. veræ,
ceterach,
tamarisc.
cappar.
lingv. ceruin.
pentaphyll.
fl. genist. an. m. ij. coq. in suff. quant. aq. fontan. Et cum saccharo sufficienti f. syrupus.

Syrupus de fœno græco.

℞. fœnumgr. integri ʒ. j.
bulliant in aq. ℔. j. ß. ad consumptionem tertiæ partis, tum effunde aquã illam, & decoque iterum in aqua nova, qua rursus effusa, affundatur alia & coquatur ad consumptionem medietatis, quo facto colato adde sacchari clarificati ℔. j. fiat debito modo syrupus.

Syrupus ex iva arthritica.

℞. fol. ivæ arthet.
saluiæ,
calaminth.
polij,
origani,
centauri.
beton an. m. j.
rad. aristol. long. ʒ. j.
gentian.
bryon. an. ʒ. ß.
sem. leuistic.
anis.
ameos,
carui an. ʒ. ij. ß.
pyrethr. ʒ. ß.
passular. ℥. j. cum melle quant. suffic. fiat syrupus, qui aromatisetur cum cinnam. opt.
nuc. muscati
cubebar. an. ʒ. ij.
succi ivæ arthet. ℥. ix. M.
f. syrupus.

Syrupus pectoralis.

℞. rad. Glyzyrrh.

ameos.

ameos,
pyrethr.
peucedan.an.ʒ ß;
Enulæ,
serpentariæ an.ʒ vj;
aristol.longæ ʒ ij;
fol.hyssop.
marrub.
adianth.
scabios.
agrimon.
beton.
vrtic.
fl.melilot.
meliss.an.M.j;
sem.fœnic.
anis.
papaver.alb.
fœnugr.
lini,
ameos,
vrticæ an.ʒ j;
4.frigid.maior.
hord.ex cortic.
passular.
penid.an.℥ j.
tragaganth ʒ j.
mellis despumati lib.vj.Mi.f. Syrupus.

Syrupus de pede Cati Parisiensi Pharmacopœa secretus.

℞.dactylor.mundat.
iuiubar.
Sebest.
ficuum recent.
passular.enucl an.ʒ iiij;
vngul.cabal.cum toto
fol.Et fl.pulmonariæ an.M.ij.
pedis cati,
ceterach an.M j;
rad.glyzyrrh.ras.℥ j.fiat decoctio in suffic.quant. aquæ veronicæ, Et cum sacchari ℔.ij f.Syrupus perfecte coctus.

Syrupus de xylocaracta D.Io.Baptistæ Montani.

℞.capit.papau.alb.nr.xx;
siliquar.dulc.℥ iij;
rad.Glyzyrrh. ras.℥ ij. Coquantur in aq.fontanæ ℔.xij. Donec remaneant ℔.iij.Colentur & fortiter exprimantur:
adde penidior.
sacch.cand.
rosat.an.℔.ß. Coquantur ad mellis consistentiam,
f.syrupus.

Syrupus de Mastiche Lubeccensium.

℞.sachar.albi clari ℔.iij.
aq.rosac.℔.iiij.
mastic.Elect.Et in pecia ligata ℥ iij.
Mi.Coq.in Syrupum.

Syrupus ex hellenio Expectorans. D.Horatii Augenii.

℞.rad.hellenii,
polypod. querc. in vnio albo dulci 24.horis maceratac.℥ ij;
passul.corynthiac.ʒ ß.
sebest.nr.xij.
fol.farfar.
pulmonar.
satureiæ,
calamenth.an.m j,
folium vnum magnum tabaci,
rad.liquirit.ras.ʒ ij,
sem.bombac.
vrticæ an.ʒ j.ß.Coquãtur in mulsa dilutissima ad ℥ j.ß, Et cum totidem sacchari fini neciis f.syrupus perfecte coctus. vsurpatur ex cochleari in modum Ecclegmatis cum ol.De sulphure hac potissimum proportione.
℞.Syr.de Elleni.℥ iiij;

al. de sulphur. arte chymica extracti ʒ j. Mi. pro Ecclegm.
valet plurimum in asthmate.

Syrupus digerens Melancholiam D. Caspari Hoffmanni.

℞. fol. sen. ℥ j,
calamenth.
origan.
stœchad.
scolopendr.
eupator. an. M. ß;
fl. borrag.
bugloss.
violar.
capill. ven.
chamadr. an. p. j;
rad. apii,
asparag.
fœnic.
cortic. rad. capper. an. ʒ ij;
glyzyr. ras.
passular. an. ℥ ß.
rhab. El.
agar. albiss. an. ʒ j. Mi.
Cum aqua fontana decoque ad medietatem.
Colatura adde sacch. alb. quant. suffic. aromatisetur cũ ʒ j. cinnamomi.
Ex hoc bibendum ad sufficientiam.

Syrupus è Senna Rulandi.

℞. fol. sen. alex. mundat. à stipitib. Et sordib. ℥ j.
aq. fontan. ℥ viij. facta ebullitione vnica infundantur per noctem in loco calido, mane percolentur sine expressione, postea affunde iterum iisdẽ foliis senæ aq. ℥ xvj. bulliant simul ad lentum ignem ad tertias; deinde colentur. Colaturam admisce priori infusioni: postea tertio affunde super eandem sennam aq. ℥ xvj. Et iterum lento igne bulliant ad medium, deinceps colentur & exprimantur, colatura priori admisceatur, addantur q; sacchar. ℥ xiij.
aq. cinnam. ℥ ij; iterum lento igne coquatur simul ad consistẽtiam syrupi.

Syrupus qui reddit corpus mundum a superfluitatibus; Et per consequens, cor, cerebrum, hepar & omnia alia membra confortat.

℞. cortic. citri,
rad. cappar.
berber.
santal. vtriusq;
spodii an. ʒ ij;
garyophyll.
bugloss.
borrag.
melliss.
cichor. an. ℥ j,
acetos.
Epatic.
marrub. an. ℥ ß,
lactuc. sylvestr. ʒ ij.
sem. violar. ℥ j.
thymi
Epithym.
fol. sen.
rad. polypod. an. ʒ j,
succor. fumar.
absynth.
myrobalan. chebulor. an. ℥ j,
diagrid. ʒ ij;
sachar. albiss. ℔. ij. Mi.
f. sec. art. syrupus, qui fiat acidus cum aceto succi cydonior. quant. suffic. dosis ℥ j. ß.

Syrupus nephrocatarticus D. Ioannis Ringleri, Medici Argentinensis.

℞. rad. quinq; aperientium,
ononid.
liquirit. rasa an. ℥ j. ß,
raphani,
Eryngii,
rubia maior.
cyperi an. ʒ vj;
macerentur 24. horis in aceto albo, his exemptis adde cortic. cappar.
citri

citri sicc. an. ℥ ß,
fol. saxifrag.
parietar.
pimpinell. an. M. ij.
summitat. asparag.
lupuli
quinq. fol.
chrithmi marini
fragar.
capillor. vener.
grisson. an. m. j;
sem. milii solis,
linariæ,
vrticæ an. ℥ ß,
4. frig. mai. an. ʒ iij,
fl. ʒ. cordial.
genistæ,
hyperic. an. M. j. ß,
passular: ʒ x,
sebest.
iuiubar. an. nr. x.
Coquantur omnia in s. q. aquæ pluvialis.
Colaturæ adde succ. limon. depurat. ℔. j.
Sacchar. quant. suffic. Mi.
f. syrupus, qui aromatisetur cinnamomi ℥ j. Et seruetur pro vsu.

Syrupus diureticus Dn. D. Bechtholdi Riuii.

℞. succ. ononid. totius, cum floret aq. destillat. eiusdem.
succ. express. raphan. acerri pimpinel. nostr. totius an. ℔ j.
aquar. malvæ totius,
alth. totius,
vrtic an. ℔. ß.
Equiset.
parietar. an. ℥ iiij.
baccar. alkekeng. ℥ iiij,
iuniper. contusar. ℥ ij,
sem. petrosel. ℥ j,
4. frig. mai. contus. an. ʒ ij,
fl. chamom roman. M j,
genistæ M. ß,
croci ʒ j; bulliant leuiter & infundantur secundum artem: in colaturæ dissolue sacch. quant. suffic. Coquantur in formam syrupi.

Syrupus de chamomelo, compositus ad affectus nephriticos. D. Prunsleri.

℞ fl. chamom. italici ℥ j ß,
malv.
alth.
rad. saxifrag.
petrosel. an. ℥ ß,
glyzyr. ras.
malv.
alth. an. ʒ v.
sem. 4. frig. maior. an. ʒ j. ß,
malv.
alth. an. ʒ ij,
asparag.
granor. iuniper. an. ʒ j ß.
Coq. omnia in suffic. quant. aquæ, colaturæ adde sacch. opt. ℔. iij. Mi.
f. syrupus.

Syrupus Horatii Augenii ad fistulas ani.

℞. rad. Enul. camp.
polypod. querc.
alth.
sem. cartham. contusor. an. ℥ j,
fl. borrag.
bugloss.
violar.
melliss.
fol. mercurial. an. M. j,
sem. bombac.
malv.
althæ an. ʒ iiij,
fol. capillor. vener.
polytrich. an. M. ß. fiat decoctio ad ʒ xv, in qua infunde fol. sen. mundator.
agar. troc. an. ℥ iiij;
zinzib. alb. ʒ j,
rad. polypod. querc. ℥ ß. fiat leuis omnium ebullitio, & facta expressione additoq; sacch. fri. ℥ xv. f. sec. art. syrupus. Dequo sumentur ℥ ij. ß. vel ℥ iij. cum iure pulli, decoctione passular. & liquiritiæ.

Syrupus

Syrupus purgans. D. Io: Hartmanni Beyeri.

℞. *Sem. 4. frigid. mai. decortic. an. ℈ ij.*
Endiv.
acetos.
lactuc.
anis. an. ʒ ß.
cartham. contusi,
fol. sen.
rad. polypod. quere. an. ℥ ß.
agar. troc.
turbeth. El. an. ʒ ij;
aq. malu. vitreis organis diligenter destillat. ℔. j.
Coque in diplomate ab consumptionem medietatis postea
℞. *fl. cassiæ cum præscripto decocto extract. ℥ j.*
mucilag. Sebest. Et sem. cydonior. crassa & bene viscida extracta cũ eodem decocto an. ℥ ß.
penidior. ʒ vj.
sacchar. taberzeth. ℥ j. Mi.
cum decocti suprascripti quant. suffic. instar. Syrupi.

SECTIO III.

DE SYRVPIS MELLITIS.

Supersunt adhuc aliquot syrupi, hac in sectione describendi, qui non sacharo, sed melle dulcorantur. Nec reliquorum more ex radicum foliorum florum, seminum, & fructuũ decocto, sed solis succis limpidis & aqueis parantur: Ad quos non incongrue refertur hydromel illud magis melleum, & coctum, vinosum nuncupatur. Sapore enim, viribus & consistentia est syrupis valde finitimum.

CAP. I.

Oxymel, seu acetum mulsum, Seccanjabin Arabibus dictum.

℞. *Mellis optimi ℔ ij.*
aquæ fontanæ ℔ iiij.
aceti vini albi ℔ j.
Coquantur simul in vase fictili ad consistentiam syrupi liquidioris.

COMMENTARIVS.

Mel primũ in aqua coquitur & despumatur, dein acetum paulatim admiscetur, tum omnia simul coquuntur, donec syrupi liquidioris consistentiam acquirant. Nõ videtur autẽ certo definita à veterib. aceti quantitas; nam cum *mel* calidum sit ex Galeno *cap.* 101. *lib.* 8 *de simpl. med.* & in calidis naturis cito bilescat, tantum aceti addendum est, Oribasii consilio *cap.* 24. *lib.* 5. *coll.* quantum satis sit, vt facultas in bilem conuertendi corrigatur: sicque fiet oxymeli, omni ætati & naturæ ad tuendam valetudinem vtilissimum. Est enim vt acidum, vt dulce, vt medium, debetq; fieri varie pro [*Gal. cap.* 12. *lib.* 4. *de sanit. tuend.*] gustu sumentis: Ita tamen, vt non noceat: nã quod valde acre est, intestina abradit, expectorationemq; impedit, [*com. ad part.* 31. 32. *lib.* 3. *acut.*] sed quod mediocriter est acre, pulmonis, thoracisq; affectionib. multo est vtui: Nam sputum educit, & facilem edit spirationem ex Hippocrate *lib.* 3. *de acut.* humores namq; crassos incidit & attenuat, visceraq; sine molestia expurgat, teste Oribasio *cap.* 24. *lib.* 3. *collect.* & ad victus attenuationem est accommodatissimum.

Compositionis illustratio.

Varia igitur illius præparatio, variaq; apud authores mellis ad acetum, & aceti ad aquam proportio. Licet enim aquosum, vt melius [*cap.* 1. *lib.* 5. *coll. Orib.*] laudetur, nõ tamen omnibus æque conuenit, neque arridet.

Oribasius vult, *cap. vlt. lib. vltimi de loc. affect. curat.* 1. vt *aceti* vni parti duplũ *mellis*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-169808-p0030-6 DFG

lis addatur, & *aquæ* quadruplum, hæcque ad tertiam vel quartam partem decoquantur. Quæ descriptio eadem est, cum ea, quam tradit Mesue, *part.3. disp.6.* cui assentitur Serapio *tract. 7. de Antid.* qui alicubi oxymel parat ex æquis partibus *mellis & aceti*: verum hoc nimis est acetatum.

Inter vtrumq; mediũ est, quod ex parte vna & dimidia aceti ad duas mellis optimi fit, quod scilicet præter reliquas bonitatis notas, non multum aggerit spumę: nam mel omne, quod multum spumescit, debet diutius concoqui & despumari; Sicque maior illius portio coquendo dissipatur. Tamdiu autem coqui debet, donec spũmam ampliùs non efferat.

Augetur ergo vel minuitur aceti quãtitas secundum voluntatem vtentis, cui magis conuenit, inquit Serapio, si ab eo magis expetatur, & ita debet fieri secundum omnem dispositionem, ait Auicenna *tract.6.sect.1.lib.5* Quod tamen in officinis seruatur, secundum Mesuei descriptionem parari solet, sed vsus tempore, magis aut acetatum, aut mulsum redditur, prout rei exigentia demonstrat.

Vires. Oxymel crassos & viscidos humores incidit, attenuat, & ad expurgationem apparat, & promiscue calidis affectibus & frigidis confert, atque ad ea omnia valet, quę *supra* diximus

CAP. II.

Oxymel scilliticum.

℞. *Mellis despumati* ℔.iij
aceti scillitici ℔.ij.
Coquantur simul in vase figulino ad consistentiam syrupi liquidioris.

COMMENTARIVS.

Oxymel scilliticum Marcelli. Marcellus Medicus alio modo parat, aquam superaddendo: *Accipit* enim *scillæ* ℔.j *aquæ fontanæ* ℔.iiij. ℥. *coquit ad libram vnam & mediam: Sic diem integrum relinquit in olla rite obturata; dein exprimit: Expressioni admiscet aceti tantundem, mellis expumati* ℔. iij. *Rursus leuiter concoquit ad consistentiam syrupi.*

Manardus quoque & Bern. Dessennius putant, non posse fieri sine aqua, quorum opinioni quidam assentiuntur, aquæ duplum ad acetum miscentes, vt in simplici; verum ea non opus est, inquit Syluius, cum mel non nisi aqua despumatum & coctum sumatur, & acetum legitime cum scilia præparatum. Sic vero fit acetum illud scillites.

Acetum scilliticum vt fiat. *Segmentorum scillæ filo traiectorum, & in vmbra siccatorum libra vna sumitur; In aceti vini albi libris octo maceratur, mixtura caloribus æstiuis per quadraginta dies in vase vel vitreo, vel fictili & vitrato oris angusti insolatur; dein colatur: Tum abiectis scillæ segmentis, transfusum acetum seruatur; cuius olim, quam nunc frequentior vsus, ob saporis insuauitatem.*

Alii sunt multi ac varii eiusdem parandi modi, sed qui nunc à nobis traditur, vsitatior est, & descriptioni congruit, quam de illo tradidit Paulus Æginet. *lib. 7. de re medica, cap.11.*

Variæ adhuc oxymelitis scillitici dantur à variis authoribus descriptiones magis compositæ, cuiusmodi est *oxymel scilliticum* Democratis, Iuliani, & quod *de radicibus* cognominatur.

Hæ autem omnes oxymelitis scillitici magis compositi varietates negliguntur, nec vllibi paratæ reperiuntur: propterea neque à nobis describentur.

Oxymel scilliticum crassos humores incidit, obstructionem pulmonis ab humoribus valenter impactis tollit, epilepsiam, vertiginem, cephalalgiam & hemicraniam sanat. *Vires.*

CAP. III.

Oxymel compositum.

℞. *Radicum apij,*
fœniculi,
petroselini,
rusci,
asparagi an.℥.ij.

ſeminum apij, &
fœniculi an. ℥ j.
Coquantur omnia in ℔ xij aquæ ad eius medietatem.
In colatura clarificata adde mellis optimi ℔ iiij. vel quod ſufficit, aceti vini albi libr. j.
Ex arte fiat liquidior ſyrupus.

COMMENTARIVS.

Paratur vt oxymel ſcilliticum compoſitum, ſubſtituto aceto ſimplici ac vulgari pro ſcillitico. Nic. Præpoſitus quoddam oxymel compoſitum aromaticum parat, & aliud potenter diureticum: Illi aromata multa, huic *radices graminis, ireos & raphani* permiſcet: Sed ea vtendi tempore, ſi ſit opus, rectius potuerunt admiſceri, nec aliud compoſitius oxymel in officinis erit neceſſe ſeruare.

Quantitas autem mellis ab authoribus non definitur, quod modo dulcius, modo acrius deſideretur: ſi tamen iuxta illius quantitatem à nobis definitam paretur, medii erit inter dulcedinem & acredinem ſaporis.

Oxymel compoſitum humores viſcidos, lentos, & pituitoſos incidit, attenuat, & abſtergit: Obſtructionibus hepar, lienem, & viſcera liberat, renum & veſicæ ſaburram pellit, & vrinam mouet. *Virtu.*

CAP. IV.

Hydromel vinoſum ſimplex.

℞ *Mellis optimi* libr. *xij*
aquæ pluuiæ vel fluuiatilis libr. *lx.*
Coque ſimul, donec ouum crudũ iniectum innatet.
Tunc amoue, inſola, & ſerua.

COMMENTARIVS.

Sicui hæc deſcribendi & parandi forma diſplicuerit, liberum ſit illi aquam decoquere ad tertię partis conſumptionem, aut paulo plus, ſpumam accurate inter coquendum abiiciendo. Sic enim aquæ portione magis diſſipabili vaneſcente, quod remanebit, conſiſtentiam habebit ſyrupo liquidiori affinem, ſaporem guſtui ſuauem, coctionem conſeruationi idoneam.

Hydromel vinoſum D. Bechtholdi Riviij.

℞. *mell. opt partem* j.
aq. pluuial. in diebus canicular. collectæ partes iiij.
bulliant ſimul ad tertiæ partis conſumptionem, deſpumentur, colentur bis calide, colatura ponatur in dolio vinario ad ſolem.

Ex melle autem medicamenta multa baſim & appellationem mutuantur, *vt mulſa, hydromel tam aquoſum, quam vinoſum, oxymel,* aliaque multa mella medicata ex plantarum ſuccis, *vt Rhodomeli*, ſeu *mel roſatum, violatum, mercuriale, paſſulatum, anthoſatum, anacardinum.*

Mulſa conſtat tantum aqua & melle, diuerſa proportione inter ſe miſtis. Dilutiſſima vero quædam mulſa dicitur, quæ ex plurima aqua, & pauco melle paratur. *Fit enim mulſa,* inquit Oribaſius *cap. 14. lib. 5. collect. cum multum aquæ melli admiſcemus, deinde coquimus tantiſper quoad ſpumare deſinat. Tunc enim ſpumam tollere oportet*, pituitoſis tamen mellis quantitas, tum ad humoris peccantis alterationem, tum ad ſaporis gratiam, conueniens eſt. *Mulſa.*

Fallitur Oribaſius, qui *mulſam* putat fieri debere ex *vino & melle*: *Melicratum* vero ex *melle & aqua*. Nihil enim eſt inter vtrumq; diſcriminis, ex Galeno *part. 12. & 13. lib 3. de vict. acut.* Meſueo tamen Melicratum eſt *Oinomel*, cuius duas exhibet deſcriptiones: priorem, quæ fit ex vino & melle: alteram, cui præter hæc duo adiiciuntur aromata quædam, vt caryophylli, cinnamomum, ſpica aromatica, macis, & ſimilia: & à nonnullis, eodem referente & conſentiente, Conditum nominatur. *Mulſa quid? Oribaſio. Mulſa & Melicratũ idem.*

Illud autem potionis genus, quod ex melle & vino paratur, vocatur *Oinomeli*, quod *Oinomel.*

quod aliquando fit ex duabus partibus vini veteris & vna mellis; aliquando ex partibus quinque, aut sex musti, & vna mellis: & vbi deferbuit, in dolia diffunditur, teste Oribasio *cap.25. lib.5. collect.*

Hydromel simplex ac vulgare eodem modo paratur, vt Melicratum, adeo, vt nomine tantum, nõ re inter se dissideant. Placet tamen Galeno *cap.12. lib.4. de sanit.tuend.* vt mulsa ex aqua pluuia potius paretur, cum hydromel sæpius ex fluuiatili, & aliquando fontana.

Apomeli. Apomeli vero non multum dissimili modo paratur. *Fit enim ex aqua non pluuia tantum, sed qualibet,* inquit Galenus, *modo pura, & mello à fauis expresso, tamdiu simul coctis, quoad spuma amplius non exurgat:* Quæ cum primum emergit, eximenda: Sic enim acrimonia deponitur. Ab antiquioribus vocatur *syrupus de fauis mellis.*

Syrupus de fauis mellis.

Apomelitis optimis descriptio. Alia apomelitis præstantioris datur descriptio à Philagrio hoc modo: *Faui optimo melle pleni manibus fortiter exprimũtur, portioq; vna mellis expressi in quatuor partes aquæ purissimæ iniicitur, simulq; faui in aquam immersi lauantur, vt quicquid mellis inest, in eam deponant. Tum aqua colatur: dein igne luculento coquitur, & probe despumatur. Postea ab igne remouetur, & cum refrixerit, quicquid fluitat, abiicitur. Tum denuo coquitur & despumatur, idq; ter repetitur. Tandem frigefactum, & ab excrementis repurgatum hoc Apomeli, in vas fictile aut ligneum iniicitur.*

Hydromelitis vinosi vires. Aquosum autem hydromel vix vnquam in officinis seruatur, sed re exigente citissime paratur. Vinosum vero sæpe Medicorum consilio conficitur, & in multorum ciuium ædibus, tãquam nectar quoddam maluatico vino generosius asseruatur. Potenter enim frigidos humores coquit, expectoratum mouet, stomachum roborat, cruditatem impedit, coctionem iuuat, appetentiam excitat, flatus discutit, colicos dolores mitigat, vrinam mouet, & frigidis naturis mirum in modum conuenit.

Solent Angli vinosum quoddam hydromel magis compositum parare, Meteglin, & Metegla, illis dictum, quod minorem mellis quantitatem recipit, sed aromata multa & fermentum admittit. Sic vero solet parari. *Meteglin.*

℞. *mellis optimi* libr. *x. aquæ limpidissimæ* libr. *lx. bulliãt simul ad tertiæ partis cõsumptionem, spumam innatantem abiiciendo. Colatura refrigerata in doliũ, aut aliud vas idoneum immittatur: cui suspendantur vncias tres fermenti nodulo inclusi: Addantur cinnamomi, granorum paradisi, piperis, zinziberis, caryophyllorum crassius contusorum an ʒ.j. Reponitur vas dies quadraginta in loco soli exposito, vigentibus cœli squaloribus; deinde recondatur in cella vinaria ad vsus.*

Vires. Genus hoc potionis suauissimum est, quod biennium sæpe seruatur, & saporem ac virtutem vini maluatici æmulatur.

Oxymel helleboracum maius Iuliani.

℞. *ruta,*
thymi capitati,
diptamn. cretici,
comar. hyssop.
puleg.
marrub.
card. bened.
nard. celtica radicular. sine folia
cortic. sambuc. interior. an. M.j.
calamenth p ij;
sem. fœnic.
anisi,
ocymi,
vrtic. roman.
anethi an. ʒij;
rad. angel.
althea,
iri,
scyllæ præpar.
rad. aristol. triplicis; nempe rotundæ, longæ veræ & nostræ, quam clematidem putant,

turbith
irid. nostr.
costi qui violas olet, aut
zedoariæ,
polypod.
Cort. limon. an. ℥j;
Ellebor. nigri è montib collecti (niger præstantior, cuius flores lacteiaut purpurei sunt, accersi potest ex Italia, sin minus, de modo vulgari fibræ nigræ ponantur).
Esulæ an. ʒij;
ellebor. albi cortieum de fibris radicum è montibus vel locis siccis & perflatis collecti ℥ ß.
aliquando ʒij tantum vel iij. ponit *agarici* ℥ij; *quas sub finem coctionis iniicies. Omnia sicca trita infunde in aceti acerrimi* ℔. *vi Et quarta parte, vel quantum sufficit supæ,* ℥ii. *triduo in sole vel ad fornacem in vitreo vel figulino vase obturato: tum decoque in terreo aut lapideo tornato vase ad dimidium fere, cocta colato modice exprimendo, additoq; mellis despumati communis, aut rosacei potius, vel cui cortices citri fuerunt infusi,* ℔ j. (aliâs ℔. ij. ponit, aliâs mellis vnam & sacchari vnam) *ad consumptionem aceti decoque, vt fiat syrupus: qui sub finem aromatisetur cum caryophyllor.*
croci,
zinzib.
galang.
macis an. ʒj. *hæc non in sacculo includãtur sed permisceãtur. Seruetur in vase vitreo aut fictili vitreato.*

Oxymel Elleboratum minus Gesneri.

℞. *calaminth.*
puleg.
thymi,
card. bened.
ros. rubr.
menth. crispæ an. p. ij.
sem. fœnic.
anis.
urtic. roman. vel nostræ,
ocymi,
aneth. an. ʒj.
rad. angel.
fœnic.
alth.
irid. nostræ
scyllæ,
turbith an. ℥ß; (aliquando addit polypodii tantundem)
Elleb. albi è montibus vel locis siccis & perflatis collecti versus septentrionem potius, quam austrum, Esulæ prep. an. ʒij. (Elleborum alias duplicat & ponit Eusulæ ʒj ß).
rad. asari ʒj ß.
galang.
cinnam.
calam. aromat. an. ʒj.
infunde trita in aceti fortissimi ℔. *ij. ß. triduo in sole vel alio loco calido in vase vitreo aut figulino obturato, deinde bulliant in terreo aut lapideo vase ad dimidium fere, demum adde sacch.*
mell. communis despum. an. ℥v. *fiat syrupus, qui aromatisetur cum croc.*
cinnam.
mac.
zinzib. (addatur zinziber decocto potius) *an.* ℈ij, quæ suspendantur intus in sacculo.

Vires oxymelitis vtriusq;

Maiore raro vtitur Gesnerus & in maioribus causis tantum. vtrumque sane mirifice abstergit, incidit, aperit humores omnes, omnia excrementa è corpore protrudit, omnes meatus intus foris que reserat: à centro ad superficiem pellit manifeste, ita, vt cutim rubificet, sicut longiore in balneo mora fieri solet. Exanthemata aut pustulas aliquibus, aliosque tumores excitat, qui alioquin circa interiora forte colligerentur.

Præ-

Præcipua eius vis est in Epilepsia, asthmate & omnibus fere morbis à materia frigida, crassa, tenace, ex phlegmate aut melancholia dependentibus, in capite, ventriculo, thorace, iecore, renibus, liene, articulis, & vtero. Sanguinem pellit, quo abundat, per quosuis meatus, vt nares, hæmorrhoidis, vterum. Et hac ratione natura, quod redundat, euacuante, à venæ sectione abstinere possumus, in debilioribus præsertim & puerperis, cum pleuritide aut alio malo venæ sectionem requirente, laborant.

Minore vtitur ad omnia tutius & diutius continuando, si æger bene ferat, ad sex vel septem dies: tunc enim intermitti aliquod tempus potest, &, si opus sit, repeti.

Oxymel Elleboratum cõuenit etiã iis, quorum stomachus est exquisiti sensus, qui podagra affliguntur, nõ sæpe nec multum vsurpandum, sed bis aut ter, nisi morbus sit contumax. Duo cochlearia tantum sumpta egregie per superiora purgant; eo sumpto ægri momento fiunt alacriores: Ischiadicis prodest citato vomitu.

Oxymel Elleboratum Gesneri ad fragendum calculum.

E præmissa minoris descriptione sequentia subtrahenda erunt, nempe *carduus benedictus, rosa rubra, mentha crispa, turbith, esula præparata, & cinnamomum*: horumque loco substituenda *bacca lauri & iuniperi, saxifragia alba & hircina, enula, cyperus, flores sambuci, vitrum vstum, &c.* Et ex his potest componi oxymel hoc modo.

℞. *calamenth. montan.*
thymi cretici, vel maioris capitati,
dictamn. cretici vel puleg.
adianth. an p j.
baccar. iunip.
thuri an. ʒ ij;
fl. artemis.
fœnic.
beton.
tunici vrbani,
anth.
chamæpyth. interioris partis luteæ
melilat.
sambuc. an. p. j;
sem. anis.
fœnic.
aneth.
urtic. rom. seu masculæ
ocymi an. ʒ j;
cortic. citr.
myrrh. an. ℈ ij;
rad. zinzib.
angel.
petrosel.
nard. celtic. radicular.
sine foliis
scyll. interioris
althea
irid.
polyod. querc.
saxifrag. albæ vel alterius
cuiuspiam & hircinæ, quæ
similis est pimpinellæ;
inulæ.
cypari an. ʒ iij;
ellebor. albi in altis montibus
& locis perflatis ad septentrionem
collecti
esulæ aceto præpar. an. ʒ ij.
asari ʒ j ß.
granor. halicacab. ʒ ß.
calam. arom.
galang. an. ʒ j; infunde in aceti fortissimi ℔ ij
Vini maluat. ℔ j. in vitreo vase aut figulino obturato, ponantur ad solem vel alio loco calido quinq; dies: decoquantur in terreo aut lapideo vase ad consumptionem medietatis, colentur modice exprimendo & adde mell despumat.
sacchar. an. ʒ v. f. syrupus, qui aromatisetur cum croco & macere.

Huiusſumantur ʒij. pro doſi, quibus addatur nonnihil *ſyrupi de florib. perſicor.* preſertim ſi alius durior ſit: vel *de violis*, vel *de liquiritia* vel *de radicibus*, aliquando & ſæpe parum: mane lingatur tepidum bis vel ter in ſeptimana.

In curando calculo talis remediorum ordo ſeruari forte poterit. Hora ante cœnam deglutiatur pilula vna aut altera è *bdellio & terebinthina*, *liquiritiæ* pulvere aſperſo, ſumatur etiam cum cibo, vel proxime ante cibum, ſal medicatus è iure pingui: mane vero hora quarta *oxymel* tribus horis, inde balneum ex maluis ingrediatur, à balneo in lecto ſudet modice, dormiat, inungatur circa lumbos oleo iuniperino: vel vtatur clyſtere emolliente, interdum cum *terebinthina*: exerceatur fortiùs, quieſcat, prandeat & diæta conueniens præſcribatur. Hoc ordine procedat aliquot dieb. Geſnerus.

Oxymel Elleboratum Cratonis.

℞. *calamenthi,*
thymi cretici,
puleg.
card. bened.
roſar.
aneth.
mentha criſp. an. M.ß.
ſem. aniſ.
fœnic.
acymi,
vrticæ,
aneth. an. ʒj.
rad. angelic.
fœnic.
alth.
ſchœnanth.
turbith. an. ℥ß.
elleb. nigr. ʒiij ß.
eſul. præpar. ʒ.ij ℞.
irid.
aſari ʒj. ß.
agar. albiſſ.
galang.
cinnam.
calam. aromat. an. ʒj. *infunde trita omnia in aceti fortiſſimi* libr. ij *triduo in ſole vel loco calido vitreo vaſe obturato, deinde coquãtur in figulino ad tertias, fiat fortis expreſſio, cui adde*
mellis opt. deſpumati ℥x. *aromatiſet.*
croci
mac.
zinzib.
cinnam. an. ℈ij. *nodule ligato. Et fiat ſec. artem oxymel.*

Oxymel pectorale D. Bechtholdi Rivij.

℞. *rad enul.*
ireos.
eryng.
angel.
calam. arom. an. ℥ß.
fol. botryd Mjß.
calamenth. montan.
veron.
ſcabios.
hyſſop.
marrub. an. M.j
card. bened.
puleg.
origon.
thymi an. Mß.
agaris albiſſ. & leuiſſ. ʒvj.
infunde in aceti acerrimi libr. ij.
aq. veron.
card. ben. an. ℥viij.
ſtent in vitro obturato per triduum in loco calido; deinde in duplici vaſe coquantur ſec. artem & exprimantur: expreſſionis libr. ij. *adde*
mell. opt. ℥viij. *coquantur lento igne in fictili vitro incruſtato & deſpumentur in forma ſyrupo, aromatiſetur zinzib.* ʒij.
croci
cinnam.
macis an. ℈j. *in nodulo laxo & ſyndone albo infus. f.*
oxymel.

SECTIO

SECTIO IV.

DE SVCCIS MELLITIS.

Ex plantis vel infusis, vel earum succis & melle composita quædam mellita seruant officinæ, quæ à consistentia & melle, nonnulli syrupos melleos, nos à succis potius, qui confecturam ingrediuntur, & à melle, succos melleos, aut mellitos vocamus: Siue enim succus plantarum extractus melli adiungatur, siue ipsæ plantæ cum melle tabescant, earum semper succus melli admixtus manet; vnde tota mixtura rite succus mellitus nuncupatur.

CAP. I.

Mel rosatum, Latine: Rhodomeli, Græce: Galeniabin, Arabice.

℞. *Rosarum rubear. in vmbra parum siccatarum* libr. ij. *mellis boni, nimis nec recentis, nec veteris* libr. vj. *Misce, & coque clementer, ac lento igne: In vase vitreo, vel fictili vitrato reconde: Insola & serua. Et si volueris, percola, & sic serua.*

COMMENTARIVS.

Non est vnus apud omnes mellis rosati parandi modus: & multi cõficiendi modum à Mesue, & Nic. Præposito datum aspernati, nunc igne solo, nunc insolatu, nunc vtroque modo, nunc istorum nullo, sed sola maceratione contenti parant. Quidam rosas integras & solum exungatas in mel coniiciunt, alii non nisi tritas. Sunt, qui succum tantum: alii & succum eductum, & simul alias rosas. Vsitatior præparatio fit iuxta modum à nobis traditum, quo rosæ aliquantum siccatæ in melle macerantur, deinparum elixantur; postea soli exponuntur, & tertio quoque die mouentur, vt vndiquaque incalescant. Dum hoc modo paratum, non colatur, mel rosatum foliatum vocatur. Sic calfactum linteo percoletur, vt fere fit, saltem ante vsum, mel rosatum colatum nominant, & maxime, quod ex tritis rosis & melle fit. Quod ex duabus partibus succi rosarum exungatarum, & vna mellis simul coctis ad quartæ partis absumptionem paratur, amota sedulo inter coquendum spuma, id mel medicatum *Rhodostactum*, seu *mel rosatum colatum* dicitur, omni aliquo liquidius. *Mel rosatũ foliatum.* *Rhodostactum quid.*

Mel rosatum fluxiones calidos cohibet, stomacho benefacit, deterget, & roborat tam sumptum, quam adhibitum. *Vires.*

CAP. II.

Mel violatum.

℞. *Flor. violarum recentium* libr. j. *mellis optimi, mediæ ætatis* libr. iij. *Misce, & reconde in vase vitreo, aut fictili & vitrato, oris angusti. Insola, serua, & vsus tempore percola.*

COMMENTARIVS.

Ad huius mellis præparationem, nonnulli violas terunt, alii integras, quod paruulæ sint admodum, melli calidiusculo, olla figulina, vitrata excepto, permiscent: Tum quindecim dies ollam soli, & optime quidem, exponunt, alternis diebus rudicula mixturam agitando: deinde reponunt, & vtendi tempore parum aquæ permiscent, parum elixant, probe percolant; sicque violatum mel tunc habent optimum, alii alio modo. Verum Mesuei testimonio recte parari potest, vt rosatum. Debent autem violæ assumi parum perficcatæ, vel saltem omni acquisititia humiditate exhaustæ: Mel vero nec recens nimis, nec nimis antiquatum.

Mel violatum commendatur ad affectus thoracis, ad leniendum, abstergendum, refrigerandum, roborandum: ob id vtiliter & clysteribus multis, & garga- *Vires.*

gargarismatis permiscetur, & vlceribus detergendis adhibetur.

CAP. III.

Mel anthosatum.

℞. *Florum rorismarini* ℔ *j.*
mellis boni bene despumati ℔. iij.
Misce in olla vitrea, aut vitrata, oris non valde patuli: In sola & serua ad futuros vsus.

COMMENTARIVS.

Eodem modo paratur mel anthosatum, vt violatum, rosatumve. Nonnulli mel præferunt vetustissimum, ego ætate medium, quod nec dubium nimis est, nec nimis crassum. Dicitur hoc mel anthosatum à libanotidis, seu rorismarini flore, qui dignitate quadam præ cæteris anthos dicitur.

Cum rosmarinus bis in anno floreat, vere scilicet & autumno, bis quoque mel anthosatum optime confici poterit, dictis nempe temporibus, quando flos illius recens est, & suauissime fragrat: Siccus enim fere inodorus est, & vix vllius vsus.

Vires. Mel anthosatum cephalicam vim habet & nerualem, vtiliterque miscetur clysmis ad lethargum, apoplexiam, & comatosos affectus perscriptis. Frigidas intemperies partium calore suo corrigit, & flatus dissipat.

CAP. IV.

Mel Mercuriale.

℞. *Succi mercurialis* ℔. iij.
mellis optimi ℔ *iiij*
Misce, elixa, despuma, & fac veluti syrupum.

COMMENTARIVS.

Mel non omnes eadem quãtiate mensurant, alii plus succi, minus mellis adiicientes, alii contra plus mellis, minus succi, & multi par vtriusque pondus commiscentes.

Nos mel præpollere iudicamus, cum non ex foliis, aut floribus maceratis condiatur, sed succo commixto, à quo satis efficax redditur, etiamsi eius quantitas succum exuperet. Nonnunquam ex foliorum decocto tantum paratur, non tamen mihi satis probatur hic cõficiendi modus.

Æque vero parari potest ex succo mercurialis maris & fœminæ; vtraque enim vires habet affines, & huic melli conficiendo conuenientissimas.

Ad mercurialem marem refertur *cynocrambe*, seu *brassica canina*, cuius tamen succo non solet hoc mel confici. Debet vero à medio vere ad finem æstatis parari: tunc enim & plantæ sunt succulentiores, & earum qualitas vegetior & efficacior. *Quando debeat præparari.*

Vix autem aliis vsibus inseruit mel mercuriale, quam clysteribus parandis, vt eorum vis sit magis abstersoria, & purgatoria. *Vires.*

CAP. V.

Mel passulatum.

℞. *Passularũ ex acinis purgatarũ* libr. ij.
Infunde xxiiij. horas in libr. *vj. aquæ calentis:*
Deinde coquantur ad medietatem.
Colatura fortiter expressa denuo coquatur ad consistentiam mellis.

Vel:

℞. *Colaturæ prædictæ* libr. *iij.*
mellis despumati libr. *ij*
Misce, & coque ad crassitudinẽ syrupi.

COMMENTARIVS.

Duos parandi modos dedimus: vnum, *cum*; alterum, *sine* melle. Sic enim interdum paratur, licet Matthæus de gradibus illius author primum descripserit absque mellis interuentu. Quocunque ex istis modo conficiatur, admodum palato gratum est, vimq; bechicam habet: proinde eclegmatum quorundam apte compositionem ingreditur, vt eclegmatis de Pino apud Mesuem.

Alia quædam sunt mella medicata, vt *myrtinum, scillitium, macardinũ*, & quod ex *my-*

ex *myrobalanis emblicis* paratur: quæ cum in medicina nullius aut rarissimi sint vsus, raro parata repetiuntur.

Mellis Anacardini varia præparatio.

Anacardinum vero multas ob causas prætermissimus: Primo, quod *Anacardia* fructus sint exotici, qui rarissime ad nos aduehuntur. Secundo, quia deleteria quadam qualitate prædita notantur, vel saltem excessu multo intemperata. Tertio, propter multam in eo parando authorum ambiguitatem. Sunt enim, qui *anacardiorum* tantum decoctum cum melle feruefaciunt, donec mellis spissitudinem acquirat: alii eadem trita, in aceto dies septem macerant, deinde coquunt ad medias; postea cum melle coquunt adhuc in syrupum: alii tantum anacardia terunt & coquunt, donec aqua ex obscuro rubeat: spumam iunatantem colligunt, tanquam mellaginem, eamque seruant pro melle anacardino. Denique mel anacardinum parari nolo ob eius vires, si non noxias, certe parum vtiles, aut vix sanitati tuendæ vel restarciendæ conuenientes.

SECTIO V.

DE ROB, SEV SAPA, ET ALIIS ROBVB.

Plantarum succi ad futuros vsus conseruantur, vel admixtione rei alicuius, vt mellis aut sachari, quo modo confecti syrupi seruantur, vel artificio quodam immutati, cuiusmodi est Rob, id est, sapa, seu vinum coctum, vel Robub, hoc est, succus plantæ cuiusuis alius, solo vel ignis calore incrassatus. Rob vero simpliciter dictum antonomesia quadam de sapa, seu defruto coctione inspissato intelligendum, de aliis cum additione plantæ, ex cuius fit succo, vt Rob berberis, Rob cornorum, *& similium.*

CAP. I.

Rob, seu Sapa.

℞. Vini recenter ex vuis albis, generosis & maturis expressi ℔ *xij.*
Coque igne luculento, donec libræ tantum quatuor supersint; vel vt consistentiam mellis acquirant. Repone in vase idoneo & serua.

COMMENTARIVS.

Trifariam Sapa fieri consueuit. Nam mulierculæ suo modo conficiunt ex vuis quibuslibet, nigris & albis modo maturis, in lebete sine aqua coctis & expressis, & ad mellis consistentiam inspissatis; Solentque vocare *Resinatum*, quasi *racematum*, ex racemis scilicet conditum. *Resinatum plebeculæ.*

Pharmacopœi suo quoque modo, sed præstantiore conficiunt: Vinum namque recens ex vuis albis, maturis, selectis expressum assumunt: ad duarum eius partium absumptionem percoquunt: Tertia, quæ remanet, spissitudinem habet mellis, quæ Rob, seu sapa est officinarum, in quibus tamen nunc raro seruatur, cum fere illius desierit vsus.

Coci quoque suam sapam habent, ex musto recenti ad crassitudinem mellis cocto paratam, qua vtuntur ad embamata, seu intinctus. Vtuntur adhuc sæpe defruto, quod ex vino dulci fit, ad tertias tantum elixato & despumato, vt liquidum adhuc maneat. *Defrutum qui fiat.*

Sapa potissimum commendatur ad morbos oris. Non modo enim stypticitate quadam roborat, & materiæ fluentis motum inhibet, sed etiam iam fluxum humorem abstergit, & digerit. De sapis fusius egimus in Institutionibus nostris *c. 6. lib. 3.* *Sapæ vires.*

CAP. II.

Rob Ribes.

℞. Succi Ribes ℔ *ix.*
Coque igne lento ad partis tertiæ consumptionem: Deinde colo tratice: Colaturã subsidere permitte, donec clarescat;

rescat: qua pestea lento igni denuo coquatur, aut insoletur ad eam consistentiam, vt seruari possit.

COMMENTARIVS.

Vocatur hæc sapa, Ribes simplex, ad differentiam alterius magis compositæ, cui medium sachari pondus additur: Sed frequentius & melius iuxta præscriptum modum conficitur.

Tempus praparandi. Debet autem parari mense Iunio, quando scilicet ribesia omnino rubea sunt, matura, & succo multo prægnantia. Ex his enim tunc temporis tritis & expressis vbertas succi educitur.

Vires. Rob Ribes multiplicis est qualitatis: Refrigerat enim, astringit, roborat, & cor recreat: Proinde datur vtiliter calidæ intemperiei alterandæ, partium imbecillitati roborandæ, cordis morsibus propugnandis & vomiturientibus iuuandis. Sua enim clementi stypticitate & aciditate delectabili, quamcunque partem attingit, solatur.

Eodem modo fit Rob de Berberis. Vel sic.

CAP. III.

Rob Berberis.

℞. Succi berberis optime colati ℔. viij. Coquantur igne lento ad consistentiam mellis: Repone in vase vitreo aut fictili, & vitrato.

COMMENTARIVS.

Eo recte modo Rob berberis potest parari, quo Ribes: nam vt affines sunt fructus, colore, magnitudine, viribus, sic affinis, aut similis ex vtriusque succo, Rob conficiendi modus.

Vires. Datur ad refrigerandum & astringendum Sitim restinguit, tum à ventriculo calefacto, tum ab aliorum viscerum calida & sicca intemperie ortam. Conuenit & choleræ morbo, & hepatico fluxu laborantibus, dysentericis, & alui frequenti proritatione diuexatis.

CAP. IV.

Rob de cornis.

℞. Succi cornorum colati, & in Sole aut igne depurati ℔. ix. Coque igne clementi ad librarum sex dissipationem. Quod remanebit, repone in vase idoneo, & serua.

COMMENTARIVS.

Nonnulli portionem sachari permiscēt, efficiuntque Myuam, vulgo gelatinam, sed tanto inefficaciorem, quanto suauiorem, præstatque simplicem parare sapam, nec sacharo conditam, vt vires illius non refractæ, sed integræ maneant. Verum cum multos syrupos astringentes & refrigerantes habeamus, vt *syrupum rosarum siccatum, citoniorum, myrtinum, Alexandrinum*, vix vnquam ad Rob cornorum confugimus, quod virtute adstrictoria potissimum commendatur: ob id præscribi solet ad fluorem quemlibet sistendum, dysenteriam, cœliacum affectum, choleram morbum, & vomitum. *Vires.*

CAP. V.

Rob citoniorum.

℞. Succi citoniorum ex arte depurati ℔. ix. Coque ad duarū partium absumptionem, vel quousque mellis consistentiam acquirat, & repone in vase figulino vitrato, aut vitreo.

COMMENTARIVS.

Vt probe succus depuretur, debet prius calefieri, dein residere, vt clarescat: tum lento igne coquendus: Sic enim spissitudinem idoneam comparabit.

Rob citoniorum astrictoriam qualitatē habet & roborantem; vnde ventrem sistit liquidiorem compescit, stomachum roborat, choleræ morbo confert, hæmorrhagiam retinet, omnemque alui fluorem. *Vires.*

Ex aliis fructibus multis olim veteres Robub sua parabant, quib. frequenter vtebantur,

bantur, sed recentiores malunt ex iisdem syrupos, vel conserua parare.

SECTIO VI.

DE CONSERVIS.

Condiuntur plantarum partes ad conseruationem & vsum feliciorem, suauioremque, vnde Conseruæ vulgo officinis dicuntur, de quibus agere hac sectione, methodo breui ac facili instituimus. Qui enim planta alicuius flores aut fructus optime sacharo, aut melle, aut vtroque simul condire nouit, is eadem arte aliarum stirpium fructus & flores conficere valebit, paucis exceptis, quæ cocturam valentiorem aut imbecilliorem postulant. Sed hoc tyrunculi etiam agnoscunt, & pro rerum condiendarum natura vim ignis aut intendunt, aut remittunt, vel breuem dant, vel longiorem.

CAP. I.

Conserua violarum.

℞. Florum violarum recent. à parte herbosa purgatorum, & in mortario lapideo cum pistillo ligneo tritorũ ℔ j.
Sachari albissimi ℔ ij.
Terantur, ac subigantur simul, & fiat massa mollis, quæ vase fictili reposita, quindecim dies insoletur, & seruetur.

COMMENTARIVS.

Violas præcipit siccari Mesue, sed humiditatem earum natiuam retinere optimũ est: In ea enim potissimum virtus posita; quæ cum euanida fit, vix violæ à calicibus & herbosa purgari queunt, quin plurimum illa imminuatur. Ad conseruæ tamen confectionem flos tantum mundatus assumi solet, non tam vt vires habeat præstantiores, quam vt colorem sæpe nanciscatur magis violaceum.

Debent autem violæ diutissime teri, vt nulla asperitas in eis percipiatur: dein sacharum duplum miscetur: tum denuo simul contunduntur, vt massa quædam fiat mollis in vase idoneo seruanda. Mesue triplum sacharum commiscet, tuncque conserua palato quidem suauior redditur, sed inefficacior.

Conserua violarum bilis incendium mitigat, reliquorum humorum ardorem extinguit, sitim temperat, aluum subducit, fauces & asperam arteriam lenit & dilatat, & omnibus thoracis affectibus conuenit. *Vires.*

CAP. II.

Conserua Rosarum.

℞. Rosarum rubrar. recent. nondum perfecte explicatarum & exungatarum ℔. j.
Tere cum pistillo ligneo in pila marmorea, donec liuigentur: Adde sachari optimi ℔ iij.
Tere denuo, vt exacte misceantur: Repone in vase idoneo, & in sola.

COMMENTARIVS.

Sacharum rosarum vocat Mesue, quod nos aptius Conseruam rosarum appellamus: Et rosas sine discrimine tam rubras, quam albas in vmbra siccatas, cum triplo sacharo sumit, ex quibus suum *sacharum rosatum*, vt vocat, facit, quod postea tres menses soli exponit: nos rosas tantum prerubras, non siccatas, ac tritas cum triplo sachari pondere miscemus. Sunt, qui duplum tantum sacharum permiscent, sicque confecturam insuauiorem quidem efficiunt, sed efficaciorem.

Sacharum autem rosatum vocamus nos *sacharum aqua rosacea*, pari mensura solutum & coctum ad consistentiam electuarii solidi, de quo postea suo loco. *Sacharum rosatum quid.*

Est vero conserua nostra rosarum nõ vniusmodi, sed altera liquidior & mollior, quæ fit modo præscripto, ex floribus recẽtibus, & sacharo tritis & mistis: altera solidior, quæ fit ex puluere rosarum siccarum cum octuplo, aut decuplo sacharo, in aqua rosacea diluto, & ad electuarii solidi cõsistentiã cocto, cui parum succi *agrestæ*, aut *Conserua rosarum, sicca.*

limonum commiscetur. Sic enim pasta prerubra efficitur, ex qua formantur velut Cylindri, vulgo *morselli* dicti, oblongi, vtroque in extremo tenuiores, in medio crassi. Commendatur, quæ fit Agendici, quæ in Brya vrbs est insignis *Prouinsia* vulgo nominata.

Vires. Conserua rosarum cephalica & cardiaca est. Caput enim vt & reliqua viscera roborat, ipsorumque æstum mitigat, & fluxiones sistit.

CAP. III.

Conserua Bugloßi.

℞. *Florum bugloßi mundatorum* ℔ *j.*
Tere in mortario marmoreo cum pistillo ligneo.
Adde sachari ℔.*ij.*
Misce terendo, vt fiat massa molliuscula, quæ vase excepta idoneo insoletur.

COMMENTARIVS.

Vix probatur eorum sententia, qui flores bugloßi, quorum virtus superficialis est, & cito dissipabilis, parum exsiccari volunt ante trituram, & mixtionem: Recentes enim & suæ omnis natiuæ humiditatis participes meliores sunt: humiditatem enim amittendo simul vires amittũt; Nam ex se humidiores non sunt, quam vsus postulat; Adde, quod per insolatum magis aquea, & excrementitia conseruæ recenter factæ portio facile dissipatur. Si tamen rore cœli, aut imbribus aeris maduerint, tunc ante conseruæ confecturam debebunt parum in vmbra potius, quam in sole exsiccari.

Vires. Conserua Bugloßi partes vitales exhilarat, præsertimque cor recreat, melancholicis apprime conuenit, palmo laborantibus & tussiculosis.

CAP. IV.

Conserua Borraginis.

℞. *Florum borraginis recent. & mundator.* ℔.ß.
Sachari albissimi ℔.*j.*ß.
Terantur in mortario lapideo, cum pistillo buxeo, aut ex alio ligno, & fiat conserua.

COMMENTARIVS.

Terendi sunt primum flores seorsim, donec læuigentur, dein sacharum; Tum rursus terendo miscentur, & fit massa molliuscula, quæ vase idoneo excepta insolatur; postea seruatur. Arabibus dicitur zuccarum *alchilil*, hoc est, *sacharum borraginatum*, Medicis recentioribus *Conserua florum borraginis.*

Ad eosdem affectus datur, ad quos conserua bugloßi. Vtraque enim cor & spiritus vitales recreat, melancholicis passionibus succurrit, atque peculiari dote menses mulieribus creditur mouere, ex Holerio. *Vires.*

CAP. V.

Conserua Nenupharis.

℞. *Florum nymphea recentium, à parte herbosa purgatorum, & in vmbra diem vnum siccatorum* ℔.ß.
sachari ℔.j.
Tere, & fac conseruam quæ vase idoneo excepta insoletur & conseruetur.

COMMENTARIVS.

Flores nenupharis, quod crassiores sint & humidiores, parum debent arefieri, deinde ita contundi, vt læuigentur: postea *sacharum* admiscetur, & cum floribus iam tusis teritur, subigitur, & concorporatur; tum massa probe subacta in vase fictili reponitur. Seligendi vero sunt flores *nymphea albæ*, quæ multis lilium aquaticum dicitur, cuius non modo pars herbida ac virescens abiici debet, sed etiam flaua, quæ in me-

in medio flore continetur. Nymphea lutea negligitur, in hac conserua, & in syrupo *superius* descripto, quod alba sit præstantior, & vbique fere reperiatur: præferenda vero, quæ in aqua minime cœnosa, sed limpida viret.

Vires. Conserua nenupharis præcordiorum ęstum contemperat, sitim extinguit, cerebrum refrigerat, somnum conciliat, febricitantibus confert.

CAP. VI.
Conserua Anthos.

℞. Florum rorismarini recent. in mortario lapideo minutissime tritorum ℔.ß.
Sachari albissimi ℔.j. ß.
Probe terantur, subigantur, ac misceantur, & fiat conserua, vase idoneo reponenda, insolanda & seruanda.

COMMENTARIVS.

Anthos, seu flos rorismarini, quod ex se sit admodum siccus, non est ante trituram soli exponendus, nec exsiccandus, maioremq; sachari quantitatem postulat, vt omnes flores calidiores & sicciores, non tã ad conseruationem, quam ad suauitatem: minus quoque insolari postulant.

Vires. Est vero conserua anthos vsus in medicina plurimi, nam ob vim, qua pollet, cephalicam & neruosam, cerebro roborando, & illius simul affectibus propugnandis conducit. Feliciter vero datur epilepticis, apoplecticis, lethargicis, paralyticis, tremori & palmo obnoxiis.

CAP. VII.
Conserua betonicæ.

℞. Florum betonicæ recentium ac mundator. ℔.j.
sachari albissimi ℔.iij.
Contunde flores seorsim minutissime: adde postea sacharum, & fiat Conserua in vase idoneo reponenda, insolanda, seruanda.

COMMENTARIVS.

Vniusmodi non est huius conseruæ preparandæ ratio: Alii enim iuxta modũ præscriptum conficiunt: alii sacharum coquunt in aqua betonicæ ad consistentiam electuarii solidi; deinde flores tritos miscent; sicque conseruam efficiunt optimã, & sapore & viribus laudabilem, vtroq; autem modo confici potest.

Conserua betonicæ tam sumpta, quam admota capiti robur conciliat, ventriculo benefacit, venena obtundit, & ad omnes affectus cerebri propugnandos commendatur.

CAP. VIII.
Conserua saluiæ, melissæ, stœchados.

℞. Florum saluiæ, vel melissæ, vel stœchados. ℔.ß.
sachari albissimi ℔.j.ß.
Tere primum flores tenuissime; dein sacharum; Tum omnia denuo simul tere, ac permisce, vt fiat pasta mollis, quæ vase idoneo reposita insoletur.

COMMENTARIVS.

Florum medicatorum vbertas efficit, vt ex eis Conseruæ frequentius parentur: *Stœchas*, quod rarissima sit: *Melissa*, quod paruulos valde flores promat, ex eis vel raro, vel pauca conserua paratur. *Saluia* vero *Vires.* cum frequens sit, & eximiis prædita viribus, etiam Salernitano elogio, ex ea conserua fit ad vsus multos commendabilis. Speciali enim dote cerebrum, & neruos roborando, tremori, stupori, paralysi, & affectibus cerebri confert. Quæ ex *melissa* conficitur, memoriam iuuat; quæ ex stœchados flosculis, iecur obstructione liberat, & cerebrum recreat.

Quædam Officinæ plures forsan cõseruas habent ex floribus conditas, sed multę quoque pauciores. Si quis his non contentus, alias ex aliis floribus desiderarit, est illi liberum parare. vt conseruam *pœoniæ*, *tamarisci primulæ veris*, & *cichorii*.

Conserua florũ malua. Nonnulli conseruam *florum malua* parant, quam calculosis & vitiis renum mirũ in modum prodesse testantur: vim namq; habet leniendi, ardorem mitigandi, meatus diducendi, & saburram à partibus excernendo lotio dicatis expellendi.

ADDITIO.

Conserua Esulæ vel lathyridis D. Io. Hartmanni Beyeri.

℞ fol. & fl. Esulæ helioscopiæ, vel minoris, quæ cyparissias dicitur. ℥ iij, vel fol. lathyridis ℥ iij, fl. ros purpurear. viol. martiarum an. ℥ j. ß, sachari canarini ℔ j. Mi. f. sec. art. conserua.

Vsus huius conserua.

℞. conserv. esulæ ℈ ij. vel ʒ j, mastic. gr. viij. spec. diamosch. dulc gr. iiij, infundantur in vino albo tenui vel aqua conueniente per horas 12. colato adde succi cydonior. ℥ ß, aq. cinnam. ʒ j. Mi. f. haustus.

Quercetanus.

SECTIO VII.

DE FRVCTIBVS, ET ALIIS PLANTARVM partibus conditis.

Fructus condiendi non teruntur, vt flores, sed vel integri cum paruuli sunt, vt Ribes, & Berberis, vel etiam maiusculi, vt cerasa; vel in frusta secti, vt citonia condiuntur. Radices quoq; tantum concisæ & purgatæ conficiũtur præsertim tenellæ, & quæ coctura mollescunt. De his autem omnibus condituris in hac sectione breuiter differemus.

CAP. I.

Cerasa condita.

℞. Cerasorum maturorum, ac selectorũ, & à pediculis purgatorum ℔ ij. Sachari albissimi ℔ j. Coque igne primum luculento, dein clementiore, spumam innatantem abiiciendo, quousq; fiat ex illorum succo & sacharo syrupus optime coctus.

COMMENTARIVS.

Cerasorum multæ sunt varietates, quorum ea tantum seliguntur ad cõdituram, quæ rubra sunt, acido-dulcia, succo multo turgidula, breuiori pediculo inhærentia, vt & ea, quæ ex obscuro rubent, *agryota* vulgo dicta. Vt autẽ rite condiantur, aqua pauca debet commisceri; sic enim sacharũ liquatur facilius, & cerasa citius ac melius concoquuntur. Perfecte autem cocta iudicantur, cum syrupi gutta in marmor effusa non diffluit: Tunc siquidem ab igne remouenda, & vbi parum refrixerint, in vasis idoneis reponenda. *Quænam cerasa ad condituram eligenda.*

Cerasa condita propter suauitatem & salubritatem singulis ægrotis, morbo quouis laborantibus, & quouis tempore solent exhiberi.

CAP II.

Ribes & Berberis condita.

℞. Ribes, vel Berberis ℔ j. ß. sachari ℔ j. aquæ parum. Coquantur ex arte vt simul cum his coctis fiat syrupus cõsistentiæ legitimæ.

COM-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-169808-p0044-6 DFG

COMMENTARIVS.

Ex horum fructuum succo calore Solis, vel ignis inspissato fit sapa; ex eodem sacharo simul; vt decet, coctis, syrupus. Vtriusq; autem vires eximiæ sunt, & medicatæ, & ægrotis sanitati restituendis perutiles, vt *supra* monuimus. Sed & pro bellariis iidem fructus non parum expetuntur: ob id integri condiuntur, vt etiam ad hyemē possint asseruari, & ægrotis quoque exhiberi; quibus non modo sæpe arrident, sed & conducunt. Ad illorum conditurā solet parum aquæ permisceri, sed melius eius loco succus alterutrius cōmiscebitur. Sic n. conditura acidior erit; vt & dulcior, si par sachari & fructuum pondus, vt multi faciunt, adiungatur.

CAP. III.

Pyra condita.

℞. Pyrorum moschatellinorum, decorticatorum, sachari albissimi an. ℔. ij. aquæ ℔ j.
Coque perfecte igne luculento, donec pyra fundant syrupum, consistentia legitimum.

COMMENTARIVS.

Eodem modo alia pyra condiuntur, vt rufula quædam suauissima, *Rousseletti* nomine notiora; vt & alia multa carne solidiore prædita. Nonnulli, vt palato reddant amiciora, *caryophyllis* configunt; sic namque cum dulcedine aromaticum quendam odorem, saporemque nanciscuntur delectabilem. *Poma*, quod carnem habeant molliorem, quæ coctura facile velut in pultem abit; integra non condiuntur, sed ex his in frusta sectis, & cum *sacharo* ex arte coctis fit pasta quædam, quæ in cylindros partita studiose exsiccatur & seruatur.

Pasta pomorum.

CAP. IV.

Nuces conditæ.

℞. Nuces virides, & adhuc teneras. n. l. A corticeexterno purga, Acu vel stylo vtrinq; perfora: infunde nouem aut decē dies in aqua tepida, ea quotidie mutata; dein coque, dum mollescant. Tum singulas terge linteo, & sicca: Caryophyllis, aut cinnamomo per bacillos secto confige: postea cum pari sachari pondere & aqua sufficienti quantitate coque perfecte: Repone in vase idoneo & seruato.

COMMENTARIVS.

Ægre ferunt multi, quod nuces conditæ nigrescant, quem ingratum colorem vt impediant, nuces primum coctas, dein aromatis confixas in vase recondunt, superfundunt syrupum exacte coctum, adhucque calentem. Diebus sequentibus, si syrupus recrudescat, denuo coquunt, & adhuc superfundunt; qui si rursus fluidior appareat, recoquunt, vt tandem in legitima remaneat consistentia. Sic enim conditæ nuces albidiores manent. Commendantur ad ventriculi imbecillitatem, flatuum dissipationem, colicum dolorem & coctionem iuuandam.

CAP. V.

Pruna condita.

℞. Prunorum nondum perfecte maturorum & depellatorum, Sachari optimi an. ℔ j.
aqua limpidissima ℔ ß.
Coquantur vt cerasa, eodemque modo seruentur.

COMMENTARIVS.

Mira est vbique prunorū vbertas & varietas inter quę multum expetūtur *damascena, alba, rubra, nigra, violacea*: magis ve-

ro *Brignolensia & Pardigonia*; sed omnium maxime imperialia dicta, quæ omnia matura esui gratissima sunt.

Vt autem seruentur fructuum reliquorum more condiuntur; atque primum exterior eorum cortex detrahitur: & vbi singula decorticata fuerunt, e vestigio in aquam proiiciuntur, ne flauescant, nigrescantve. Sic enim omnia bene mundata coquuntur, quousque syrupus ex eorum succo & *sacharo* commixto legitimæ conficiatur consistentiæ.

Eodem modo mala persica & præcocia condiuntur.

Cortices arantiorum, limonum & citriorum.

Cortices *arantiorum*, *limonum*, *citriorum*, partim ob duritiẽ, partim ob insuauitatem ante condituram semel atq; iterum macerantur in aqua tepida, in quam nonnulli prima vice nodulum cinerum iniiciunt; secunda, in aqua simplici, in qua tandem cum æquali ad cortices pondere *sachari* coquuntur, vt artis est, sicque probe conseruantur cum syrupo perfecte cocto.

Confecturæ siccæ qui fiant.

Quibus vero nonnisi confecturæ siccæ, vt vocant, arrident, sic illis parabuntur. Cortices dicti dicto modo conditi sumendi sunt; syrupus, quo exterius madent, vel linteo detergendus, vel aqua leuiter abluendus. Sic tersi & exsiccati cortices in aliud sacharum ad consistentiam electuarij solidi coctum immergendi, & adhuc parum coquendi; dein amouendi, & Soli, vel loco calido, vt hypocausto exsiccandi; tum asseruandi. Verum hæc nimis curiosa condiendorum fructuum ars ad aromatarios, quam pharmacopœos spectat magis.

Cerasum. Cidoniatum

CAP. VI.

Citonia condita.

℞. Citonia decorticata, in quatuor aut sexpartes diuisa, & à membranulis & seminibus purgata n.x. aut xij. Sachari pondus æquum: Coquantur cum aqua sufficienti, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Citonia propter soliditatem multam cocturam patiuntur: maiore propterea aquæ quantitate est opus. Tamdiu vero coqui debent, non modo vt mollescant, sed vt syrupus crassior euadat, in quo sunt asseruanda integra, non discerpta, aut in pultem redacta.

Alio modo citonia condiuntur, cocta nempe cum *sacharo*, & inter coquendum subinde agitata, vt formulam crassiusculę pultis acquirant; Tunc enim ab igne remouenda, & in pyxidibus ligneis, ac abietinis reponenda. Si par citoniorum & sachari pondus commisceatur. Cidoniatum hinc factum suauius est, sed minus astrictorium. Vocatur autem *crassum cidoniatum*.

Aliud adhuc & magis rubellum, & lucidum paratur, ex solo nempe decocto corticum, & seminis citoniorum, cui additur *sachari* æqualis portio, vel paulo minor, & coquitur supra consistentiam syrupi. Atq; in piceas pyxides infunditur, & seruatur. Si inter coquendum peluis coperiatur, Cidoniatum magis rubrum efficitur, quem colorem omni cidoniato expetitum, vt habeant multi, succum citoniorum adiiciunt, vulgus *Cidoniatum clarum* nominat: alii *Aurelianense*, quod Aureliæ sit frequentissimum.

Myua citoniorum.

Paratur & *Myua* ex citoniis, sed modo parum dissimili: nam succus ex his raspatis elicitur; magma coquitur, & colatur: Colaturæ miscetur *sacharum* duplum: coquitur ad consistentiam electuarii: Commiscetur succi pondus æquum ad *sacharum*, sicque fit *Gelatina citoniorum*, colore rubella, sapore grata, viribus commendata.

Gelatina citoniorum.

FOLIO-

FOLIORVM CONDITVRA.

CAP. VII.

Folia adianti condita.

℞. *Adianti albi, selecti, & à stipulis exilibus mundati* ℔. *j. Sachari boni* ℔. *ij.*

Tere seorsim foliola; tum sacharum: postea misce: denuo contunde, & habebis conseruam.

COMMENTARIVS.

Folia rarissime condiuntur, cum vel ex his siccatis decocta, & syrupi conficiantur illorum viribus dotata, vel etiam sicca seruentur, vix anno elapso priore exoleta: quædam tamen vires adeo habent euanidas, vt siccæ vix quicquam genuinæ qualitatis retineant: cuiusmodi est capillus veneris verus, seu Mompessulanus, qui propter eximias vires, ab his, quæ eo carent, regionibus expetitur, ad quas defertur forma conseruæ, modo præscripto paratæ, quo & alia quoque folia sicciora possunt condiri; humidiora vero sic:

CAP. VIII.

Folia tussilaginis condita.

℞. *Succi foliorum tussilaginis* ℔. *j. Sachari* ℔. *ij.*

Coque in consistentiam electuarii, cui adhuc calidissimo, adde tussilaginem intritam, & fiat conserua.

COMMENTARIVS.

In huius conseruæ confectura tritorum foliorum quantitas non definitur, quam alii maiorem, alii minorem adiiciunt. Sat vero est tertiam, aut ad summum mediam illorum ad sacharum pondus permiscere. Debent autem conseruæ sic paratæ diutius insolari, & subinde rudicula mouere, vt quoquo versum calefiant, & aquea humiditas, quę magis in istis exuperat, dissipetur. Simili modo aliæ foliorum condituræ parantur.

Folia tussilaginis condita multum conferunt tussiculosis, pulmonicis, & quibus fit frequens delapsus humoris è cerebro ad thoracem & partes vitales. *Vires.*

CAVLIVM CONDITVRA.

CAP. IX.

Caules lactucæ conditi.

℞. *Caulium lactucæ crispæ à pellicula exteriore purgatorum* ℔. *j.*

Coquantur in aqua, donec mollescant; deinde linteo exsiccentur. Postea sume par sachari pondus, & cum aqua sufficienti quoque, donec syrupus aliquanto crassior euadat, & repone in vase idoneo.

Si forma sicciore magis arrideant, exterius tergeantur & siccentur: deinde cum sacharo ad electuarii spissitudinem coctoparum seruefiant: tandem amoueantur, & loco calido exiccentur.

COMMENTARIVS.

Pauci admodum plantarum caules condiuntur, vel ob duritiem, vel insuauitatem, aut qualitates inutiles & negligendas. Qui crassitudine, dulcedine, teneritate, & virium præstantia commendantur, possunt recte condiri, vt caules *lactucæ* potissimum *crispæ*, vt caules *cinaræ*, seu *articaulis*, quem vulgus *artichocum* nominat. Ex vtriusque enim caulibus aromatarii solent confecturas siccas modo *supra* descripto facere.

Caules lactucæ conditi demulcendæ sitiſunt idonei, stomacho æstuanti prosunt, & hepatis feruori.

Cap. X.

Caules Cynaræ conditi.

℞. *Caulium Cynaræ à pellicula externa, & fibris durioribus purgatorum* ℔. j. *Coquantur in aqua, donec tenerescant: deinde linteo exiccentur. Tum cum sachari pari pondere, & aqua sufficienti denuo coquantur, donec syrupus fiat crassior. Repone confecturam in vase idoneo: quæ si forma sicciore magis expetatur, eodem modo paretur, quo lactucarum cauliculi.*

Commentarius.

Cynaræ caules sumi debent albidi, qui scilicet nondum extra terram eruperunt; plebecula *cardus* appellat, quæ tota hyeme frequenti sunt in vsu Lutetiæ, vbi Cynaræ vberrime luxuriant, quibus nulla ratione multi vtuntur ad stimulos veneris proritandos. Parum enim materiæ genitalis & flatulenti spiritus corpori præstant, succi vero melancholici plurimum, ex Galeno *lib. 2. de alim. facult.*

Seligendi autem sunt caules Cynaræ vulgaris, non Hispanicæ & spinosæ, quæ è genere carduorum est; imo vtraque ex eorum sobole deprompta, sed illa cultu & arte lætiorem faciem, & saporem magis gratiosum sibi comparauit.

Vires. Caules Cynaræ conditi pro sanorum bellariis & comessationibus magis, quam pro ægrorum dieta celebrantur.

RADICES CONDITÆ.

Cap. XI.

Radix pœoniæ condita.

℞. *Radicum pœoniæ lotarum & purgatarum* ℔ ij.
Bulliant in aqua, donec mollescant. Percoctæ super linteum extendantur in vmbra diem integrum, aut biduum, vt humorem aqueum refundant: dein coque par sachari pondus eum pauca portione huius decoctionis ad consistentiam electuarij; Adde radices prædictas: & denuo parumper coque. Tum aufer ab igne, & repone in vase idoneo.

Commentarius.

Radicum aliæ non nisi Vere condiri debent, antequam scilicet illarum succus in thyrsos, ramos & frondes fuerit absumptus; aliæ, cum primum plantæ suis foliis exuuntur, nempe Autumno, quo tempore vis multarum stirpium confugit ad radices; tunc enim magis est percoctus humor, quam alio tempore: Nonnullæ & Vere, & Æstate, & Autumno recte condiuntur, quæ scilicet perpetuo succulentæ sunt, licet caules nondum eruperint vel adoleuerint, vel aruerint. Colligendæ sunt igitur eo tempore, quo vis earum est melior, vt radix *Satyrij & Ireos* vere radix *pœoniæ* Augusto mēse, Syluii iudicio, vel potius Martio; *Enulæ, Bryoniæ & peucedani* Autumno, vt *cap. 13. lib. 1. Institut.* fusius docuimus. *Radices quando condiendæ.*

Earum autem nonnullæ amarę sunt, vel acres, & insuaues, quæ ante condituram pluries in aqua macerandæ: aliæ satis gratæ, quę vbi diem vnum in aqua tepida fuerint infusæ, in eadem, aut semel mutata concoquendæ, vt radices *pœoniæ*, quæ iuxta formulā præscriptā optime condiuntur; vel aliam parum dissimilem, cum scilicet super eas coctas affunditur *sacharum*, instar electuarii mollis coctum: quod vbi recruduerit, denuo coquendum: idq; toties repetendū, quoties crudescere videbitur.

Radices pœoniæ conditæ vires magnas habent ad arcendam & curandam epilepsiam, si mane ieiuno stomacho, & hora somni modicum sumatur. *Vires.*

Cap. XII.

Radices eryngiorum condita.

℞. *Radicum eryngiorum frustatim incisarum,*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-169808-p0048-9 DFG

ſarum, & intus à parte ligno ſa purgatarum ℔.j.
Coquantur in aqua ad mollitudinem: exiccentur in vmbra ſuppoſitis linteis: tum miſceantur ſacharo earundem decoctione ſoluto, & ad electuarii ſpiſſitudinem cocto: atq; rurſus parum concoquantur, vt aquea quædam humiditas diſſipetur Tandem in olla conueniente reponantur, & ſeruentur. Sic radices bugloſſi condiuntur.

COMMENTARIVS.

Radices Eryngiorum quod dulces ſint, ante condituram ſemel tantum ſunt macerandæ & in eadem aqua coquendæ, donec molleſcant: deinde cum *ſacharo* condiendæ, vt dictum eſt. Addit Meſue aromata quædam, vt *cinnamomum, & zinziber*, quibus configi ſuadet, & coquit cum portione *mellis & ſachari*, vel *melle* ſolo, ſed triplo. Verum conſuetior & melior parandi modus is eſt, quem exhibemus.

Secacul. Paſſim autem occurrit in Arabum paginis *ſecacul*, quod hucuſque pro *eryngio* deſumptum eſt: illius tamen deſcriptio ab Auicenna, & Serapione tradita aliam plantam, ſi non viribus, ſaltem vultu diſſimilem oſtendit, quæ in India colitur & conditur; Ad res venereas cuſtoditur & datur, vt & noſtrum *Eryngium*, quod à nonnullis, ſed male, *ſecacul* nominatur, licet vires habeant affines: vtrunque enim calidum & humidum eſt in fine primi, vel initio ſecundi receſſus, & veneris ludibria mouet.

Recte igitur faciunt, qui Syluii conſilium ſecuti, *Secacul Indici* penuria, *eryngium* noſtras ſubſtituunt, vt poſthac amplius ſtomachari deſinant, qui ęgrius hanc ferunt ſubſtitutionem, donec ex Syria verum *Secacul* aduexerint.

Eryngium. Eſt autem *eryngium* ex aculeatarum ſtirpium genere; cuius tamen folia adhuc tenella, nec ſpinoſa, nec rigida ſunt, & in cibos recipiuntur. Lata vero ſunt, ait Dioſcorides *cap. 17. lib. 4.* & extremo ambitu aſpera, guſtui aromatica: & vbi adoleuerint, pluribus ſpinis horridis aculeantur; vt & capitula in faſtigio rotunda, acutiſſimarum ſpinarum ambitu circumuallata: radix longa, exterius nigricans, intus alba, tenera, guſtui dulcis ac grata. Eius autem hiſtoria fuſius deſcribitur *libr. 1. de materia Medica.*

Radix eryngii condita alit, ſemen auget, venerem ſtimulat, vrinam mouet, & ſaburram renum ac veſicæ pellit. *Vires.*

CAP. XIII.

Radices Symphiti conditæ.

℞. *Radicum ſymphiti maioris per taleolas conciſarum.* ℔.j.
Macera & coque ſufficienter in aqua, donec molleſcant: ſic percocta, & diem vnum in vmbra ſiccata iniciantur in ſacharum earundem decocto ſolutum, & ad craſſitiem electuarii coctum; atque rurſus parum coquantur, vſque dum aquea ſuperfluitas abſumatur tota. Sic apparatu ſacharato condita in vaſe ſeruentur idoneo.

COMMENTARIVS.

Recte quidem radices ſymphyti iuxta modum deſcriptum condiuntur, vt & aliæ multæ, quæ coctura facile molleſcunt. Maluit tamen multi eaſdem ſic præparare ac condire. Radices primum lotas & mundatas coquunt; deinde tundunt; poſtea cribro tranſmittunt; tum excipiunt duplo *ſacharo* ad electuarii conſiſtentiam cocto: tandem calefaciunt adhuc, & recondunt pyxidibus. Idem ſolet fieri de radicibus omnibus craſſioribus: ſic enim melius à ſuis fibris purgantur, & perfectius omni ex ſui parte conficiuntur.

Valent plurimum ad ſanguinem vndecunque fluentem, ad delapſum humorum cohibendum, & ad vulnera partium internarum agglutinanda.

CAP. XIV.

Radices Enulæ conditæ.

℞. *Radicum enulæ campanæ lotarum, purgatarum, & in frusta sectarum* ℔ ij.

Infunde in aqua tepida per quatriduum, aqua quotidie mutata, dein coquantur, quousque tenerescant. Sic coctæ linteo duplicato excipiantur: in vmbra exiccentur: postea sumatur æquale sachari pondus; cui ad consistentiam electuarii cocto addantur radices prædictæ, & simul denuo parum concoquantur: tum in vase reponantur.

COMMENTARIVS.

Radices Enulæ plus vel minus macerandæ, & aqua mutanda pro illarum infirmitate, quę si bina, trinave maceratione possit emendari, & amicior reddi, non diutius immergendæ, ne earum vis exoluatur, ac in aquam deponatur tota.

Heleniiseu enulæ radices conditæ stomachum roborant, cor recreant, flatus discutiunt, coctionem iuuant, aduersus venena prosunt, & morbos pestilentes ac virulentos.

CAP. XV.

Radices Satyrii conditæ.

℞. *Radicum Satyriorum lotorum & mundatorum* ℔ j.

Coquantur in aqua quousque tenerescant; dein in vmbra siccentur, suppositis linteis. Exsiccatæ misceantur cum pari portione sachari in earum decoctione clarificata ad electuarii consistentiam cocti, & postea adhuc parum coquantur, vt humiditas aquea tota dissipetur.

COMMENTARIVS.

Debent integræ Satyrionis radices condiri: earum enim moles non impedit, quominus totam sachari substantiam peruadat. Nulla aromata adiecimus, vt hecticis & febrientibus securius dentur. Vires habent Diasatyrio affines, sed imbecilliores, vt videbimus postea suo loco. *Vires.*

Aliæ radices multæ eo modo, quo superiores condiuntur, quas breuitatis gratia omitto. *Zinziber* recens non habemus, sed ex *Bengala* Indiæ regione, vbi copiosissimum & laudatissimum prouenit, ad nos conditum aduehitur.

ADDITIO.

Vffenbachij.

Acorus conditus.

℞. *radic. acor. recent.* ℔ *ij.*
decoquantur & incidantur: postea addatur zinzib. incis. ℔ j. *Coquantur simul vna aut altera ebullitione & incidantur: deinde*

℞. *moll. despumati* ℔ *viij.*
Iterum cum acoro & zinzibere coquantur ad iustam perfectionem, in fine adde sequentem pulverem.

℞. *piper. nigr.*
zinzib.
caryophyll.
galang. an. ℥ ß.
cardamomi
nucis t. an. ℥ ij. *pulverisentur omnia subtilissime & Mi pro vsu.*

SECTIO VIII.

DE ECLEGMATIS IN OFFICINA SERVANDIS.

Inter medicamenta præparantia Eclegmata merito locum habent, quod humores thorace contentos ad expulsionem per Anacatharsim præparent, vt eosdem alio impactos

pactos per secessum. Nam cum acidula sint, aut dulcia, illa incidunt lentos & viscidos succos tenacius inhærẽtes, vt facilius à partibus separentur, & externantur; hæc eosdẽ, atque alios concoquunt, & ad excludendum sputando reddunt aptiores. Si mixti saporis fuerint, vt dulcoacidi, simul & attenuant, & concoquunt. Eorum autem, quæ veteres in Officinis asseruari iusserunt, vsus fere exoleuit; atque nunc cum thoracis, aut asperæ arteriæ praua quædam affectio lohoch seu eclegma postulat, in rem præsentem ex rebus idoneis facile paratur, viribus præstans & sapore gratum, ita vt displicere nunc videantur veterum eclegmata, vt magis ingrata, nec magis vtilia. Ne quid tamen nostræ desit Officinæ, pauca quædam ac selectiora & paratu faciliora damus, quorum vsus ad effectus particulares magis commendantur, vt:

CAP. I.

Eclegma scilliticum. D. Mes.

℞. Succi scillæ.
Mellis despumati an. ℔. ij.
Coquantur simul secundum artem ad consistentiam mellis.

COMMENTARIVS.

Paratu facillimũ est istud eclegma, quia simplicissimum, hisq; solum constat, quibus & *mel scilliticum*, sed diuerso modo ac præparatione, & proportione mellis ad scillam confectum. Nam in melle scilliticо folia cum melle confusa in idoneo vase insolantur, & vsus tempore percolantur: in eclegmate succus tantum cum melle coquitur supra consistentiam syrupi.

Vires. Lohoch de scilla crassos & viscidos humores partibus respiratoriis impactos potenter incidit, & ad expulsionem apparat; Asthmaticis valde congruit, difficile spirantibus, & quibus pituitæ viscidæ copia in pulmonibus, vel thoracis spatio continetur.

CAP. II.

Eclegma de caulibus. D. Gord.

℞. succi caulium ℔. j.
bulliat parum, & despumetur. Dein adde croci ʒ. iij.
sachari,
mellis optimi an. ℔. ß.
Coquantur ex arte ad consistentiam linctus.

COMMENTARIVS.

Succus caulium hortensium primum educitur: eductus igne vel Sole depuratur: ei postea *mel & sacharum* adduntur; & perfecte coquuntur, tum *crocus* tenuissime pulueratus commiscetur, vel etiam ante perfectam eclegmatis coctura, quam Gordonius illius author ad electuarii spissitudinem ducit. Credibile tamen est, per electuarium, linctum intelligere, qui Asthmati curando, cui præscribitur, magis conuenit. Solent vero folia *caulium rubrorum* aliis præferri; cum de morbis thoracis sanandis, & de aluo mouenda res est.

Lohoch de caulibus valde confert asthmati, antiquæ tussi, sputo coquendo, mouendo, & excludendo. *Vires.*

CAP. III.

Eclegma de pulmone vulpis. D. Mes.

℞. Pulmonis vulpis, vt decet, præparati & siccati,
succi glycyrrhizæ,
adianti albi,
seminis fœniculi,
anisi an. partes æquales.
Confice cum syruporosato, vel myrtino.

COMMENTARIVS.

Conficiunt nonnulli cum *hydrosacharo* simplici, alii cum *sacharo* in aqua *pimpinellæ* so-

la soluto & cocto, & qui magis roboratiuũ postulãt, cum *Rob seu succo inspissato myrti*, vt suadet Mesue. Nos cum *syrupo rosato*, seu *Alexandrino* nunc dicto, conficimus: sic enim gratius est, quod cum *Rob myrtino* vel *hydrosacharo* paratur, & in qualitate roborante inter vtrumq; medium.

Recte quoq; parabitur cum *syrupo myrti*, cuius rob raro seruatur, imo nullo in pharmacopolio paratum reperitur.

Pulmonis vulpi praparatio.

Pulmo autem *vulpis* tantum sanę, iuuenis, ac venatu captæ, si fieri possit, sumendus, aqua abluendus, secundum vasa, quibus adhæret, ac suspenditur, incidendus: ab iisdem vasis separandus, sanguis exprimendus; deinde vino albo modice calido lauandus: tum ollæ imponendus, & in clibano parum calido exsiccandus, & seruandus.

Vsus tempore eius portio tenuissime læuigatur, & miscetur cum liquore idoneo, vt in hoc eclegmate, cum syrupo dicto, vna cum reliquis simplicib. pulueratis.

Vires.

Lohoch de pulmone vulpis pro phthisicis à Mesue describitur. Sunt tamen, qui malunt pulmonem tritum & *iulepo rosato* commixtum exhibere: alii aliorum animalium salubriorum, vt suis, arietis, vituli pulmones esitandos non sine ratione præferunt, quibus in pastu phthificus suauius & salubrius vti potest, ad vncias duas pluresve. Sic enim pulmonibus magis feliciusq; consulet, quam vnciam integram eclegmatis præscripti sumendo, in qua vix scriptulus pulmonis vulpini continetur. Hoc tamen in pharmacopolio haberi non nefas duco, cum multa bechica contineat, quibus feliciter tabidus vti potest.

CAP. IV.

Eclegma sanum & expertum.

D. Mes.

℞. Passular. mundatar.
caricarum,
dactylor pinguium an. ℥. ij.
iuiubarum,
sebesten, an. num. xxx.
seminis fœnigræci ʒ v.
seminum fœniculi, lini,
anisi,
hyssopi sicci,
calaminthæ,
radicis ireos,
glycyrrhizæ,
cinnamomi an. ℥ ß.
capilli Veneris m. j.
Coquantur omnia in ℔. iiij. aquæ ad medias: adde colaturæ penidorũ ℔. ij.
Coquantur denuo ad mellis crassitudinem. Tunc adde sequentia pulverata. nempe.
pineorum mundat. ʒ. v.
amygdalar. depellatar.
amyli an. ʒ. iij.
glycyrrhizæ mund.
gummi Arabici.
tragacanthæ, an. ʒ. ij. ß.
ireos ʒ. ij.
Exacte omnia misce, & fac eclegma.

COMMENTARIVS.

Vt hic probe conficiatur linctus, radix *ireos* in taleolas secta, primũ in aqua limpida bulliat per octauam horæ partẽ; deinde semina misceantur; tum fructus & folia; postremo *glycyrrhiza* & *cinnamomum*. In colatura, vt decet, cum penidiis cocta, pulueres seorsim primũ læuigati, dein cõfuse mixti cõiiciantur, vt ex his simul vnitis omnibus, & pistillo ligneo agitatis fiat eclegma, quod ab effectu *sanum & expertum* cognominatur. Continet n. fructus multos, semina, folia, & quædam gummi, quæ illius facultates eximias cõmonstrãt; quibus additur *amylum* ad lentorem maiorem medicamento conciliandum.

Amylum qui fiat.

Amylum autem ex multis cerealib. fieri potest, sed optimum, quod ex tritico quinquies aqua madefacto fit, quod vbi emolliri cœperit, inquit Dioscor. sensim aqua effundenda sine agitatione, ne quod vtile est, vna effluat. Vbi mollissimum fuerit, effusa aqua pedib. calcari ac cõstringi debet; dein

dein alia aqua superfusa denuo calcari: tũ enatantes ibi furfures cribro excipiendi; reliquumque quallo sportisque siccatum è vestigio nouis tegulis torreatur in sole, & seruetur. Sic namque sine mola conteritur, vnde nomen *Amyli*. Partes exasperatas lenit, oculorum fluxiones & sanguinis reiectiones cohibet.

Vnde nomen habeat.

Amyli vires.

Eclegma sanum & expertum valet ad tussim, raucedinem ab intemperie frigida contractam: multum incidit, tenuat, tergetque, & humores præsertim frigidos concoquit.

CAP. V.

Eclegma de pineis. D. Mes.

℞. *Nucleorum pineorum mundatorum ʒ xxx.*
amygdalarum dulcium,
auellanarum assatarum,
gummi tragacanthi,
gummi Arabici,
glycyrrhiza rasa,
succi glycyrrhizæ,
amyli,
adianti albi,
radicis ireos an. ʒ. iiij.
carnis dactylorum cheiron, id est, fluuorum ʒ. xxxv.
amydalarum amararum ʒ. iij.
mellis passulati,
butyri recentis,
sachari albi an. ℥. iiij.
mellis optimi quod sufficit, ex arte fiat eclegma.

COMMENTARIVS.

Vt optime pareturid eclegma, radices siccæ primum sunt seorsim terendæ, postea *adiantum*, deinde fructus, tum *gummi* & *amylum*. Quæ autem aptius incidi postulant, vt *amygdalæ*, & *auellanæ*, minutim cultello incidantur. Omnibus probe læuigatis additur *rob passularum*, seu *mel passulatum*, dein *butyrum*; tandem *mellis albissimi & optimi* quantitas idonea, vt legitimæ fiat eclegma consistentiæ.

Eclegma de pineis tussi conuenit antiquæ, asthmati, sputo viscido, respirationis difficultati, vocis asperitati, humorum coctioni & expectorationi; atque pulmonis & thoracis affectus, qui ab humorum copia vel noxia qualitate proficiscuntur, curat.

Vires.

ADDITIO.

Looch D. Io. Hartmanni Beyeri. De mucilaginibus.

℞. *mucilag. sem. lini,*
rad. malv.
bismalv. an. ʒ ij.
cytonior.
psyll. an. ʒ j.
tragac.
gumm. arabic. an. ʒ ß.
sacch. cand. ʒ xij. Mi.
f. looch sec. art.

Ecclegma Enulatum Baronis à Polheim.

℞. *rad. hellenii ʒ ß,*
sem. anis.
fœnic.
gumm. arabic.
tragac. an. ʒ ij,
sem. malv.
cydon. an. gr. xv.
papau. alb. ℈ j,
pinear;
passular.
dactylor. an. ʒ j;
zincib. alb. ℈ ij,
sem. 4. frig. maior. an. ℈ ß,
pulu. Glyzyrrh. ʒ j,
sacch. penid. ℥ j,
ol. fœnic.
anis. an gutt. v. Mi. & cum syr. scabios. f. Ecclegma.
Ex ἀπόσπασμα D. Coboldi.

Eccle-

Ecclegma è paßulis Pontani. contra tußim puerorum.

℞. passul. corinthiacar. ℥ iij,
aq. fœnic. ℔. j. Coquantur ad tertias, deinde contundantur & terantur per cribrum, tum adde penidii ℥ iij. Coquantur ad perfectionē & f. looch.

Eclegma Pistorii.

℞. looch. de pulmon. vulp.
de pino. an. ℥ iij,
fl. sulph. leuissimor. & rite prep. ʒ j. ß,
croci,
benzoin an. ʒ j,
mosch. gr. v,
butyr. popul. ʒ j. Mi. & cum Syr. ex liquirit f. ecclegm.

Aliud eiusdem.

℞. looch sani & experti ʒ vj,
de pino ʒ iij,
sach. cand. albi ʒ ij. ß
pulu. rad. irid. ʒ j,
sem. vrtic. ʒ ß,
ol. anis. gritt. iiij,
benzoin ℈. ß,
margar. prepar. ℈ j. Mi. & cum Syr. viol. simpl. f. Eclegma.

Ecclegma ad asthma Horatii Augenii.

℞. spec. calidar. diaireos Nicolai ʒ iij.
pulmon. vulp prepar. ʒ j,
syr. de tabac. aut de hyssop. ℥ iij. Mi.

Aliud eiusdem ad idem.

℞. vini dulcis tenuis.
melicrati cocti an. ℔. ß,
puluer fol. tabac. in vmbra exiccator. ℥ j ß,
rad. polypod. querc. & minutissime concisæ ℥ iij,
hellenii, remoto meditullio incisæ ℥ iiij.
Macerentur horis 48. postea colentur per manicam Hippocratis, conseruentur in loco frigido. Huius dabat Ludouicus Augenius, Horatii parens ℥ vj. singulis diebus horis quinque ante prandium.
Horatius autem ℞ illius vini ℥ iiij, admiscet spec. diair. Nicol. ℥ ij. & efficit Ecclegma agitando leuiter apud ignem, ac vbi refrigeratum fuerit, addit olei de sulphure ʒ j. Et dicit, se semper obseruasse, quod pro viscidis & maxime crudis humoribus expectorandis summopere contulerit.

FINIS LIBRI PRIMI.

OFFI-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-169808-p0054-1 DFG